

БИЛАНС НА СОСТОЈБА
(ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКАТА СОСТОЈБА)
на ден 31 декември 2011

(во денари)

Ред. Број	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Број на белешка	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
	АКТИВА:				
1.	A. НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА (002+009+020+021+031)	001		11.986.278.914	12.936.159.519
2.	I. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (003+004+005+006+007+008)	002		2.645.297.191	2.708.473.484
3.	Издатоци за развој	003			
4.	Концесии, патенти, лиценци, заштитни знаци и слични права	004	7	2.617.457.155	2.659.126.465
5.	Гудвил	005			
6.	Аванси за набавка на нематеријални средства	006			
7.	Нематеријални средства во подготовка	007		27.840.036	49.347.019
8.	Останати нематеријални средства	008			
9.	II. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (010+013+014+015+016+017+018+019)	009		8.956.652.951	9.846.977.074
10.	Недвижности (011+012)	010		2.151.307.461	3.014.053.533
10.a.	Земјиште	011	8	24.494.595	23.504.833
10.б.	Градежни објекти	012	8	2.126.812.866	2.990.548.700
11.	Постройки и опрема	013	8	4.721.526.385	4.403.864.631
12.	Транспортни средства	014	8	300.604.171	266.841.943
13.	Алат, погонски и канцелариски инвентар и мебел	015	8	1.142.072.188	1.044.543.684
14.	Биолошки средства	016			
15.	Аванси за набавка на материјални средства	017		52.385.375	50.537.734
16.	Материјални средства во подготовка	018	8	588.757.371	1.067.135.549
17.	Останати материјални средства	019			
18.	III. ВОЖУВАЊЕ ВО НЕДВИЖНОСТИ	020			
19.	IV. ДОЛГОРОЧНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА (022+023+024+025+026+030)	021		171.215.896	164.793.461
20.	Вложување во подружници	022			
21.	Вложувања во придружени друштва и учества во заеднички вложувања	023			
22.	Побарувања по дадени долгорочни заеми на поврзани друштва	024			
23.	Побарувања по дадени долгорочни заеми	025		116.521.230	99.363.293
24.	Вложувања во долгорочни хартии од вредност (027+028+029)	026		54.082.342	65.125.353
24.a.	Вложувања во хартии од вредност кои се чуваат до доспевање	027			
24.б.	Вложувања во хартии од вредност кои се расположиви за продажба	028			
24.в.	Вложувања во хартии од вредност според објективната вредност преку добивката или загубата	029		54.082.342	65.125.353
25.	Останати долгорочни финансиски средства	030		612.324	304.815
26.	V. ДОЛГОРОЧНИ ПОБАРУВАЊА (032+033+034)	031		213.112.876	215.915.500
27.	Побарувања од поврзани друштва	032			
28.	Побарувања од купувачи	033	9	211.339.018	207.201.663
29.	Останати догорочни побарувања	034		1.773.858	8.713.837
30.	VI. ОДЛОЖЕНИ ДАНОЧНИ СРЕДСТВА	035			
31.	Б. ТЕКОВНИ СРЕДСТВА (037+045+052+059)	036		12.584.216.815	13.230.510.619
32.	I. ЗАЛИХИ (038+039+040+041+042+043)	037		577.887.009	503.431.693
33.	Залихи на сировини и материјали	038		143.510.579	153.877.409
34.	Залихи на резервни делови, ситен инвентар, амбалажа и автогуми	039		29.676.479	36.101.206
35.	Залиха на недовршени производи и полупроизводи	040			
36.	Залиха на готови производи	041			
37.	Залиха на трговски стоки	042		404.699.951	313.453.078
38.	Залиха на биолошки средства	043			
39.	II. СРЕДСТВА (ИЛИ ГРУПИ ЗА ОТУГУВАЊЕ) НАМЕНЕТИ ЗА ПРОДАЖБА И ПРЕКИНАТИ РАБОТЕЊА	044		646.723.660	39.178.762
40.	III. КРАТКОРОЧНИ ПОБАРУВАЊА (046+047+048+049+050+051)	045		2.986.730.361	3.109.382.670
41.	Побарувања од поврзани друштва	046	16	346.800.304	198.785.232
42.	Побарувања од купувачи	047	9	2.423.009.749	2.647.677.042
43.	Побарувања за дадени аванси на добавувачи	048		115.661.030	122.195.405
44.	Побарувања од државата по основ на даноци, придонеси, царина, акцизи и за останати давачки кон државата (претплати)	049		71.820.240	113.272.191
45.	Побарувања од вработени	050		28.837.048	26.601.834
46.	Останати краткорочни побарувања	051		601.990	850.966
47.	IV. КРАТКОРОЧНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА (053+056+057+058)	052		7.943.759.788	8.206.265.209
48.	Вложувања во хартии од вредност (054+055)	053			
48.a.	Вложувања кои се чуваат до доспевања	054			
48.б.	Вложувања според објективната вредност преку добивката или загубата	055			
49.	Побарувања по дадени заеми на поврзани друштва	056			
50.	Побарувања по дадени заеми	057			
51.	Останати краткорочни финансиски средства	058		7.943.759.788	8.206.265.209
52.	V. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ (060+061)	059		1.075.839.657	1.411.431.047
52.a.	Парични средства	060	10	124.017.105	79.038.690
52.б.	Парични еквиваленти	061		951.822.552	1.332.392.357
53.	VI. ПЛАТЕНИ ТРОШОЦИ ЗА ИДНИТЕ ПЕРИОДИ И ПРЕСМЕТАНИ ПРИХОДИ (AVP)	062		282.234.656	229.859.884
54.	ВКУПНА АКТИВА: СРЕДСТВА (001+035+036+044+062)	063		25.499.454.045	26.435.708.784
55.	B. ВОНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА - АКТИВА	064		48.964.358	48.865.551

БИЛАНС НА СОСТОЈБА
(ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКАТА ГОДИНА)
на ден 31 декември 2011

(во денари)

Ред. Број	ПОЗИЦИЈА	Ознака на АОП	Број на белешка	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
	ПАСИВА:				
56.	А. ГЛАВНИНА И РЕЗЕРВИ (066+067-068-069+070+071+075-076+077-078)	065		21.601.012.012	21.772.381.630
57.	I. ОСНОВНА ГЛАВНИНА	066	11	9.583.887.733	9.583.887.733
58.	II. ПРЕМИИ НА ЕМИТИРАНИ АКЦИИ	067		540.659.375	540.659.375
59.	III. СОПСТВЕНИ АКЦИИ (-)	068	11	3.738.357.351	3.738.357.351
60.	IV. ЗАПИШАН, НЕУПЛАТЕН КАПИТАЛ (-)	069			
61.	V. РЕВАЛОРИЗАЦИСКА РЕЗЕРВА И РАЗЛИКИ ОД ВРЕДНУВАЊЕ НА КОМПОНЕНТИ НА ОСТАНАТА СЕОПФАТНА ДОБИВКА	070		2.294.516.237	2.294.516.237
62.	VI. РЕЗЕРВИ (072+073+074)	071		2.497.359.023	2.497.359.023
63.	Законски резерви	072		2.475.068.067	2.475.068.067
64.	Статутарни резерви	073			
65.	Останати резерви	074		22.290.956	22.290.956
66.	VII. АКУМУЛИРАНА ДОБИВКА	075		4.646.837.451	4.919.556.158
67.	VIII. ПРЕНЕСЕНА ЗАГУБА (-)	076			
68.	IX. ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА	077		5.776.109.544	5.674.760.455
69.	X. ЗАГУБА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА	078			
70.	XI. ГЛАВНИНА НА СОПСТВЕНИЦИТЕ НА МАТИЧНОТО ДРУШТВО	079			
71.	XII. НЕКОНТРОЛИРАНО УЧЕСТВО	080			
72.	Б. ОБВРСКИ (082+085+095)	081		2.221.835.981	3.078.223.938
73.	I. ДОЛГОРОЧНИ РЕЗЕРВИРАЊА ЗА РИЗИЦИ И ТРОШОЦИ (083+084)	082		369.583.324	527.339.991
74.	Резервирања за пензии, отпремнини и слични обврски кон вработените	083		33.720.907	23.215.329
75.	Останати долгорочни резервирања за ризици и трошоци	084		335.862.417	504.124.662
76.	II. ДОЛГОРОЧНИ ОБВРСКИ (од 086 до 093)	085			
77.	Обврски спрема поврзани друштва	086			
78.	Обврски спрема добавувачи	087			
79.	Обврски за аванси, депозити и кауции	088			
80.	Обврски по заеми и кредити спрема поврзани друштва	089			
81.	Обврски по заеми и кредити	090			
82.	Обврски по хартии од вредност	091			
83.	Останати финансиски обврски	092			
84.	Останати долгорочни обврски	093			
85.	III. ОДЛОЖЕНИ ДАНОЧНИ ОБВРСКИ	094			
86.	IV. КРАТКОРОЧНИ ОБВРСКИ (од 096 до 108)	095		1.852.252.657	2.550.883.947
87.	Обврски спрема поврзани друштва	096	16	189.978.231	175.613.661
88.	Обврски спрема добавувачи	097	12	1.323.611.933	1.789.134.902
89.	Обврски за аванси, депозити и кауции	098		54.600.081	53.103.760
90.	Обврски за даноци и придонеси на плата и на надомести на плата	099		1.034.406	10.516.254
91.	Обврски кон вработени	100		3.329.101	44.428.954
92.	Тековни даночни обврски	101		140.223.133	81.485.872
93.	Краткорочни резервирања за ризици и трошоци	102		132.348.499	388.202.121
94.	Обврски по заеми и кредити спрема поврзани друштва	103			
95.	Обврски по заеми и кредити	104			
96.	Обврски по хартии од вредност	105			
97.	Обврски по основ на учество во резултатот	106		1.528.911	1.426.236
98.	Останати финансиски обврски	107			
99.	Останати краткорочни обврски	108		5.598.362	6.972.187
100.	V. ОДЛОЖЕНО ПЛАЌАЊЕ НА ТРОШОЦИ И ПРИХОДИ НА ИДНИТЕ ПЕРИОДИ (ПВР)	109		1.676.606.052	1.585.103.216
101.	VI. ОБВРСКИ ПО ОСНОВ НА НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА (ИЛИ ГРУПИ ЗА ОТУГУВАЊЕ) КОИ СЕ ЧУВААТ ЗА ПРОДАЖБА И ПРЕКИНАТИ РАБОТЕЊА	110			
102.	ВКУПНА ПАСИВА: ГЛАВНИНА И РЕЗЕРВИ И ОБВРСКИ (065+081+094+109+110)	111		25.499.454.045	26.435.708.784
103.	В. ВОНБАЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА - ПАСИВА	112		48.964.358	48.865.551

БИЛАНС НА УСПЕХ
(ИЗВЕШТАЈ ЗА ДОБИВКА ИЛИ ЗАГУБА)
за периодот од 01.01 до 31.12.2011

(во денари)

Ред. Број	ПОЗИЦИЈА	Ознака за АОП	Број на белешка	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	5	6
1.	I. ПРИХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО (202+203+206)	201		15.784.589.770	17.102.420.368
2.	Приходи од продажба	202	13	15.134.657.677	16.381.443.871
3.	Останати приходи	203	14	531.412.683	603.856.215
4.	Промена на вредноста на залихите на готовите производи и недовршеното производство	xxx			
4.a.	Залихи на готовите производи и недовршеното производство на почетокот на годината	204			
4.б.	Залихи на готовите производи и недовршеното производство на крајот на годината	205			
5.	Капитализирано сопствено производство и услуги	206		118.519.410	117.120.282
6.	II. РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО (208+209+210+211+212+213+218+219+220+221+222)	207		10.200.838.481	11.686.762.752
7.	Трошоци за сировини и други материјали	208		374.028.719	348.289.351
8.	Набавна вредност на продадени стоки	209		1.390.157.318	1.490.899.685
9.	Набавна вредност на продадени материјали, резервни делови, ситен инвентар, амбалажа и автогуми	210			
10.	Услуги со карактер на материјални трошоци	211	15	2.900.721.551	3.198.489.257
11.	Останати трошоци од работењето	212	15	1.140.468.235	1.085.028.705
12.	Трошоци за вработени (214+215+216+217)	213		1.675.382.397	1.880.850.778
12.a.	Плати и надоместоци на плата (нето)	214		886.490.089	943.499.191
12.б.	Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плати	215		82.260.513	88.231.455
12.в.	Придонеси од задолжително социјално осигурување	216		320.086.585	335.534.786
12.г.	Останати трошоци за вработените	217		386.545.210	513.585.346
13.	Амортизација на материјалните и нематеријалните средства	218		2.456.947.857	3.150.130.993
14.	Вредносно усогласување (обезвреднување) на нетековни средства	219			
15.	Вредносно усогласување (обезвреднување) на тековни средства	220	15	194.886.176	310.346.875
16.	Резевирања за ризици и трошоци	221		20.292.598	138.628.102
17.	Останати расходи од работењето	222	15	47.953.630	84.099.006
18.	III. ФИНАНСИСКИ ПРИХОДИ (224+229+230+231+232+233)	223		322.425.002	551.729.964
19.	Финансиски приходи од односи со поврзани друштва (225+226+227+228)	224		3.958.586	5.849.140
19.a.	Приходи од вложувања во поврзани друштва	225			
19.б.	Приходи по основ на камати од работење со поврзани друштва	226			
19.в.	Приходи по основ на курсни разлики од работење со поврзани друштва	227		3.958.586	5.849.140
19.г.	Останати финансиски приходи од работење со поврзани друштва	228			
20.	Приходи од вложувања во неповрзани друштва	229		3.281.933	2.789.482
21.	Приходи по основ на камати од работење со неповрзани друштва	230		278.088.104	436.391.371
22.	Приходи по основ на курсни разлики од работење со неповрзани друштва	231		37.096.379	102.367.129
23.	Нереализирани добивки (приходи) од финансиски средства	232			4.332.842
24.	Останати финансиски приходи	233			
25.	IV. ФИНАНСИСКИ РАСХОДИ (235+239+240+241+242+243)	234		92.917.954	199.266.125
26.	Финансиски расходи од односи со поврзани друштва (236+237+238)	235		4.674.597	4.366.292
26.a.	Расходи по основ на камати од работење со поврзани друштва	236			
26.б.	Расходи по основ на курсни разлики од работење со поврзани друштва	237		4.674.597	4.366.292
26.в.	Останати финансиски расходи од работење со поврзани друштва	238			
27.	Расходи по основ на камати од работење со неповрзани друштва	239		45.482.121	137.459.009
28.	Расходи по основ на курсни разлики од работење со неповрзани друштва	240		31.718.225	56.266.785
29.	Нереализирани загуби (расходи) од финансиски средства	241		11.043.011	
30.	Вредносно усогласување на финансиски средства и вложувања	242			1.174.039
31.	Останати финансиски расходи	243			
32.	Удел во добивката на придружените друштва	244			
33.	Удел во загубата на придружените друштва	245			
34.	Добивка од редовно работење (201+223+244) - (204-205+207+234+245)	246		5.813.258.337	5.768.121.455
35.	Загуба од редовното работење (204-205+207+234+245) - (201+223+244)	247			
36.	Нето добивка од прекинатото работење	248			
37.	Нето загуба од прекинатото работење	249			
38.	Добивка пред оданочување (246+248) или (246-249)	250		5.813.258.337	5.768.121.455
39.	Загуба пред оданочување (247+249) или (247-248)	251			
40.	Данок на добивка	252		37.148.793	93.361.000
41.	Одложени даночни приходи	253			
42.	Одложени даночни расходи	254			
43.	НЕТО ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА (250-252+253-254)	255		5.776.109.544	5.674.760.455
44.	НЕТО ЗАГУБА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА (251+252-253+254)	256			
45.	Просечен број на вработени врз основа на часови на работа во пресметковниот период (во апсолутен износ)	257		1.250	1.265
46.	Број на месеци на работење (во апсолутен износ)	258	12	12	12
47.	ДОБИВКА/ЗАГУБА ЗА ПЕРИОДОТ	259		5.776.109.544	5.674.760.455
47.a.	Добивка која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	260		3.275.054.111	3.217.589.178
47.б.	Добивка која им припаѓа на неконтролираното учество	261		2.501.055.433	2.457.171.277
47.в.	Загуба која се однесува на имателите на акции на матичното друштво	262			
47.г.	Загуба која им припаѓа на неконтролираното учество	263			
48.	ЗАРАБОТУВАЧКА ПО АКЦИЈА	264		67	66
48.a.	Вкупна основна заработувачка по акција	265		67	66
48.б.	Вкупна разводнета заработувачка по акција	266			
48.в.	Основна заработувачка по акција по прекинатото работење	267			
48.г.	Разводнета заработувачка по акција по прекинатото работење	268			

ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНА ДОБИВКА
 за периодот од 01.01 до 31.12 2011

(во денари)

Ред. Број	ПОЗИЦИЈА	Ознака за АОП	Број на белешка	Износ	
				Тековна година	Претходна година
1	2	3	4	6	5
1.	Добивка за годината	269		5.776.109.544	5.674.760.455
2.	Загуба за годината	270			
3.	Останата сеопфатна добивка (273+275+277+279+281+283) - (274+276+278+280+282+284)	271			
4.	Останата сеопфатна загуба (274+276+278+280+282+284) - (273+275+277+279+281+283)	272			
5.	Добивки кои произлегуваат од преведување од странско работење	273			
6.	Загуби кои произлегуваат од преведување од странско работење	274			
7.	Добивки од повторно мерење на финансиски средства расположливи за продажба	275			
8.	Загуби од повторно мерење на финансиски средства расположливи за продажба	276			
9.	Ефективен дел од добивки од хеџинг инструменти за хеџирање на парични текови	277			
10.	Ефективен дел од загуби од хеџинг инструменти за хеџирање на парични текови	278			
11.	Промени на ревалоризациските резерви за нетековни средства (+)	279			
12.	Промени на ревалоризациските резерви за нетековни средства (-)	280			
13.	Актuarsки добивки на дефинирани планови за користи на вработените	281			
14.	Актuarsки загуби на дефинирани планови за користи на вработените	282			
15.	Удел во останата сеопфатна добивка на придружени друштва (само за потреби на консолидација)	283			
16.	Удел во останата сеопфатна загуба на придружени друштва (само за потреби на консолидација)	284			
17.	Данок на добивка на компоненти на останата сеопфатна добивка	285			
18.	Нето останата сеопфатна добивка (271-285)	286		5.776.109.544	5.674.760.455
19.	Нето останата сеопфатна загуба (285-271) или (272+285)	287			
20.	Вкупна сеопфатна добивка за годината (269+286) или (286-270)	288		5.776.109.544	5.674.760.455
20.а.	Сеопфатна добивка која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	289		3.275.054.111	3.217.589.178
20.б.	Сеопфатна добивка која припаѓа на неконтролираното учество	290		2.501.055.433	2.457.171.277
21.	Вкупна сеопфатна загуба за годината (270+287) или (270-286) или (287-269)	291			
21.а.	Сеопфатна загуба која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	292			
21.б.	Сеопфатна загуба која припаѓа на неконтролираното учество	293			

Македонски Телеком АД - Скопје

Објаснувачки белешки кон
консолидираната годишна сметка
за годината којашто завршува на
31 декември 2011 година

Белешки кон консолидираната годишна сметка

1. ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ

1.1. За Друштвото

Овие белешки се однесуваат на групацијата на Македонски Телеком АД - Скопје, која ги вклучува Македонски Телеком АД - Скопје, Т-Мобиле Македонија АД Скопје и фондацијата е-Македонија - Скопје (во понатамошниот текст: „Групацијата“).

Македонски Телеком, АД - Скопје (во понатамошниот текст: „Друштвото“) е акционерско друштво регистрирано во Република Македонија.

Непосредно матично друштво на Друштвото е АД Каменимост Комуникации Скопје, во доброволна ликвидација, во сопственост на Маџар Телеком АД регистрирано во Унгарија. Основно матично друштво е Дојче Телеком АД регистрирано во Сојузна Република Германија.

Акционерската структура на Друштвото на 31 декември 2011 година е прикажана подолу:

Акционери на Македонски Телеком АД - Скопје	Број на акции	%
АД Каменимост Комуникации, во ликвидација	48.877.780	51,00
Влада на Република Македонија	33.364.875	34,81
Друштвото (сопствени акции)	9.583.878	10,00
Меѓународна финансиска корпорација (IFC)	1.796.980	1,88
Останати акционери	2.215.268	2,31
	<u>95.838.781</u>	<u>100,00</u>

Подружниците на Друштвото и учеството во сопственоста се прикажани подолу:

	Земја каде е инкорпорирана	Учество во сопственост
Т-Мобиле Македонија АД Скопје	Македонија	100%
Фондација е-Македонија	Македонија	100%

Друштвото е водечка компанија која обезбедува услуги од областа на фиксната телефонија, додека Т-Мобиле Македонија АД (во понатамошниот текст: „Подружницата“) е водечка компанија која обезбедува услуги од областа на мобилната телефонија во Македонија. е-Македонија е фондација, основана за цели на поддршка на примената и развојот на информациона технологија во Македонија.

Работењето на телекомуникацискиот сектор во Република Македонија е регулирано со Законот за електронски комуникации („ЗЕК“) донесен во март 2005 година. Според ЗЕК, Друштвото е определено како оператор со Значителна пазарна моќ („ЗПМ“) на пазарот на фиксни телекомуникациски мрежи и услуги, вклучувајќи го и пазарот за пристап на мрежи за пренос на податоци и закуп на линии

Во јануари 2012 година беа предложени промени во ЗЕК кои главно беа фокусирани на презентација и локација на итен повик, годишни такси за Агенцијата за електронски комуникации („Агенцијата“), мерење на параметрите за одредување на квалитет, бесплатни СМС пораки за национално и културно наследство од сите оператори и развој на IP размената. Друштвото и другите оператори и даватели на услуги, плаќаат годишна такса од 0,5% од годишниот приход на операторот или давателот на услугата кој е реализиран со користење на јавната комуникациска мрежа и од обезбедување на јавни комуникациски услуги во текот на претходната година (или дел од годината кога операторот или давателот на услугата започнал со своите комерцијални услуги), но не повеќе од 250.000 евра. Агенцијата развива општа стратегија за периодот од следните пет години (2012-2017). Објавата на официјалниот документ за стратегијата на Агенцијата се очекува до крајот на првиот квартал во 2012 година.

На 29 јуни 2011 година Друштвото е назначено за Провајдер за универзални услуги за фиксни телефонски услуги, јавни телефонски говорници и еднаков пристап за хендикепираните крајни корисници. Друштвото започна со обезбедување на овие услуги од 1 јануари 2012 година и е обврзано истите да ги обезбедува во следните пет години.

Друштвото има обврска за формирање на цена базирана на трошоци за регулираните големопродажни услуги, употребувајќи ја методологијата за долгорочно зголемување на трошоците („LRIC“). Во текот на декември 2010 година, Агенцијата ги објави резултатите од LRIC Bottom – ир трошочниот модел, развиен од нејзина страна. Резултатите од трошочниот модел се применуваат од 1 април 2011 година и резултираа со намалување на месечните

Белешки кон консолидираната годишна сметка

претплати за локален пристап на разврзана јамка („ULL“) и стапката за интерконеција (за почеток, престанок и транзит), како и на месечните надоместоци за интерконеција и колокација.

Врз основа на анализата на Агенцијата на релевантните пазари 1- 6 поврзана со говорните малопродажни услуги од фиксната телефонија и програмата на Агенцијата за 2011, Агенцијата со ангажираните консултанти го започна процесот на развој и имплементација на методологијата за регулирање на малопродажните цени во октомври 2011 година. Овие активности ќе резултираат со поинтензивно регулирање на малопродажните цени на Друштвото.

На 14 октомври 2011 година, Агенцијата претстави детален план за Bottom – up LRIC модел развиен од консултантите кој се очекува да резултира во промена на Bitstream Access („BSA“) ценовните модели и ќе го измени описот на услугата.

Во согласност со PSTN миграцијата на мрежата на Друштвото, Агенцијата ги одобри предложените измени на Друштвото за големопродажните понуди (процеси, технички услови и цени) кои се применуваат од 1 јануари 2012 година.

Почнувајќи од ноември 2011, Друштвото ја претстави малопродажната ADSL услуга на самостојна основа (така наречен самостоен DSL). Клиентите веќе не се обврзани да имаат PSTN претплата. Истата услуга, исто така, ќе биде понудена и за големопродажба.

Иницијално FTTx регулатива беше воведена во вториот квартал од 2011 година со наметната обврска на референтна Пристапна Понуда за кабелска канализација и бакарни кабли наметната на Друштвото од страна на Агенцијата. Новата референтна понуда за пристап до мрежата на Друштвото (за кабелска канализација и бакарни кабли) беше воведена во Декември 2011 година. Агенцијата најави развој на Bottom – up LRIC моделот од страна на консултанти за кабелска канализација, бакарни кабли како и изнајмени линии.

Почнувајќи од септември 2011 година нови процедури за преносливост на број се применуваат за сите оператори во Македонија. Целата размена на податоци за преносливост на број помеѓу операторите е имплементирана преку централната база на податоци и пократки рокови се имплементирани во фиксната мрежа (два дена за пренос) и мобилната мрежа (еден ден за пренос) соодветно. Друштвото и Подружницата почнувајќи од 1 септември воведоа бип сигнал за информирање на своите корисници дека нивниот разговор е со пренесен број. Сигналот е еднаков за сите оператори.

Врз основа на вториот круг извршени анализи на Пазарот 16 и LRIC моделот на трошоци, цената за терминирање на повик во јавна мобилна комуникациска мрежа („MTR“) е дефиниран со рамномерно намалување во временска рамка од четири години (до 2013 година). Почнувајќи од септември 2011 година, цената на националниот MTR се намали на МКД 3,1 и намалувањето ќе продолжи секоја година за МКД 0,1 се до нивото од МКД 2,9 за минута во септември 2013 година. Истовремено, тековниот MTR за ONE и VIP е МКД 3,4 за минута и МКД 4,6 за минута респективно, кои ќе се намалат на МКД 2,9 денари во септември 2013 година.

СМС услугата официјално е регулирана на ниво од МКД 2 за СМС.

На 13 октомври 2011 година, Агенцијата објави јавен повик за LTE (790 – 862 MHz фреквенциски опсег). Во декември 2011 година, Подружницата и испрати на Агенцијата заинтересираност за лиценцата.

Од август 2006 година, Друштвото има повеќе од 100 акционери како резултат на продажбата на дел од акциите во сопственост на Владата на Република Македонија преку аукциите организирани во текот на јуни 2006 година. Согласно Законот за хартии од вредност, со ова, Друштвото се квалификува како компанија со посебни обврски за известување кои главно се состојат од доставување на квартални, полугодишни и годишни финансиски информации до Комисијата за хартии од вредност на Република Македонија.

Регистрирана адреса на Друштвото е ул. Орце Николов бб, 1000 Скопје, Република Македонија. Просечниот број на вработени во Групацијата во 2011 година беше 1.670 (2010: 1.726).

Белешки кон консолидираната годишна сметка

Структурата на вработените на Друштвото според степен на образование на 31 декември 2011 година е прикажана подолу:

	%
Факултетско образование	45,73
Вишо образование	4,33
Средно образование со 4 години/специјалист	8,48
Средно образование со 4 години	36,36
Средно образование со 3 години	4,80
Основно образование	0,30
	100,00

1.2. Истрага за одредени договори за консултантски услуги

На 13 февруари 2006 година, Маѓар Телеком АД, доминантниот сопственик на Друштвото, (преку Каменимост Комуникации АД – Скопје (во ликвидација), мнозински сопственик на Друштвото), објави дека е спроведена истрага за одредени договори склучени од друга подружница на Маѓар Телеком АД, со цел да се утврди дали договорите биле склучени во спротивност на политиките на Маѓар Телеком АД или важечките закони или регулативи. Одборот за ревизија на Маѓар Телеком ги ангажираше White & Case како свој независен правен советник за целите на спроведувањето на интерната истрага. Последователно на ова, на 19 февруари 2007 година, Одборот на директори на Друштвото, врз основа на препораката на Одборот за ревизија на Друштвото и Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД донесе одлука за спроведување на независна интерна истрага во однос на одредени договори во Македонија.

Врз основа на јавно достапните информации, како и информациите добиени од Маѓар Телеком, и како што беше претходно обелоденето, Одборот за ревизија на Маѓар Телеком спроведе интерна истрага во однос на одредени договори поврзани со активностите на Маѓар Телеком и/или нејзините подружници во Црна Гора и во Македонија, кои вкупно изнесуваа повеќе од 31 милион евра. Поконкретно, интерната истрага испитуваше дали Маѓар Телеком и/или нејзините подружници во Црна Гора и во Македонија извршиле плаќања коишто се забранети со законите или прописите на САД, вклучувајќи го и Законот на САД за спречување на корумпирано однесување во странство („FCPA“). Друштвото претходно ги обелодени резултатите од интерната истрага.

Одборот за ревизија на Маѓар Телеком го информираше Министерството за правда на САД („МП“) и Комисијата за хартии од вредност на САД („КХВ“) за интерната истрага. МП и КХВ започнаа истрага за активностите коишто беа предмет на интерната истрага. Дополнителни информации во врска со интерната истрага се содржани во финансиските извештаи на Друштвото за годината што завршува на 31 декември 2010 година.

Во 2011 година, Маѓар Телеком склучи конечни спогодби со МП и КХВ за решавање на истрагите на МП и КХВ поврзани со Маѓар Телеком. Со спогодбите завршија истрагите на МП и КХВ.

Маѓар Телеком склучи двегодишен договор за одложено гонење („ДОГ“) со МП, според кој Маѓар Телеком беше обвинет за прекршување на одредбите од FCPA за спречување на давање поткуп и за две прекршувања на одредбите на FCPA што се однесуваат на водењето на деловните книги и евиденцијата. Во согласност со ДОГ, на 29 декември 2011 година, МП поднесе кривична информација („Информација“) во која овие обвиненија се изнесуваат до Окружниот суд на САД за Источната област на Вирџинија. Маѓар Телеком се согласи да ги признае наводите на МП и да преземе одговорност за дејствијата согласно обвинението изнесено во Информацијата. Маѓар Телеком се сложи да плати кривична казна во износ од 59,6 милиони американски долари, да соработува со МП во идни истраги, да се воздржи од какви било прекршувања на сојузниот кривичен закон на САД, да продолжи да ја спроведува програмата за усогласеност и да поднесува извештај за програмата за усогласеност до МП на годишно ниво во текот на времетраењето на ДОГ. МП ќе ги отфрли обвиненијата по завршувањето на двегодишниот период, доколку Маѓар Телеком не го прекрши ДОГ.

На 29 декември 2011 година, КХВ поднесе Тужба („Тужба“) во Окружниот суд на САД за Јужната област на Њујорк и предложи Конечна пресуда против Маѓар Телеком („Конечна пресуда“). Без да ги признае или да ги негира наводите во Тужбата, Маѓар Телеком се согласи кон поднесувањето на Тужбата и донесувањето на Конечна пресуда за решавање на истрагата на КХВ. Во Тужбата се наведени граѓански прекршувања на одредбите од FCPA за спречување на давање поткуп, водење на деловните книги и евиденција и за интерни контроли. Со Конечната пресуда, којашто беше одобрена од страна на Окружниот суд на САД за Јужната област на Њујорк на 3 јануари 2012 година, на Маѓар Телеком му е изречена трајна забрана во однос на прекршувањето на овие одредби и се бара од

Белешки кон консолидираната годишна сметка

Маѓар Телеком да плати 25,2 милиони американски долари за враќање на нелегално стекната добивка и 6,0 милиони американски долари камата на тие средства за периодот пред донесувањето на пресудата.

Во конечните спогодби, МП и КХВ ги земале предвид пријавувањето на делото од страна на Маѓар Телеком, темелната интерна истрага, корективните мерки и соработката во истрагите на МП и КХВ. Маѓар Телеком презема неколку корективни мерки за справување со прашањата што беа идентификувани во текот на овие истраги. Овие мерки вклучуваат чекори кои имаат за цел ревидирање и подобрување на интерните контроли на Маѓар Телеком, како и воспоставување на Програма за корпоративна усогласеност. Програмата за корпоративна усогласеност ја подобрува свесноста за политиките и процедурите за усогласеност на Маѓар Телеком по пат на обуки, работењето на телефонска линија за пријава на прекршоци, и мониторингот и комуникацијата со вработените и подружниците на Маѓар Телеком. Маѓар Телеком останува целосно посветен кон одговорно корпоративно однесување.

На 6 јануари 2012 година, Маѓар Телеком плати кривична казна во износ од 59,6 милиони американски долари во согласност со спогодбата со МП, а на 23 јануари 2012 година Маѓар Телеком плати 25,2 милиони американски долари за враќање на нелегално стекната добивка и 6,0 милиони американски долари камата за периодот пред донесувањето на пресудата во согласност со спогодбата со КХВ, што изнесува вкупно 90,8 милиони американски долари коишто се платени во врска со спогодбите со МП и КХВ.

Погоре наведената спогодба од страна на Маѓар Телеком и поврзаната обврска не беа евидентирани во консолидираната годишна сметка на Групацијата. Овие износи беа одразени во консолидираните финансиски извештаи на Маѓар Телеком и не се одразени во консолидираната годишна сметка на Друштвото.

Според информациите што му беа доставени на друштвото од страна на Маѓар Телеком АД на 2 декември 2009 година, Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД, на Одборот на директори на Маѓар Телеком му достави „Извештај за Истрага до Одборот за ревизија на Маѓар Телеком АД“ од 30 ноември 2009 година (во понатамошниот текст „Финален извештај“).

Во врска со издавањето на Финалниот извештај и информациите доставени до Друштвото од страна на Маѓар Телеком, во јануари 2010 година Претседателот на Одборот на директори на Друштвото побара правна и даночна експертиза од трета страна за проценка на потенцијалните сметководствени и даночни импликации што произлегуваат од трансакциите извршени од страна на Друштвото и неговата подружница коишто се предмет на Финалниот извештај.

Надворешните експерти изготвија извештаи (во понатамошниот текст: „Извештаите“) за нивната проценка и ги доставија Извештаите до Претседателот на Одборот на директори на Друштвото и до Раководството на Друштвото и неговата подружница, соодветно. Како резултат, врз основа на анализата на даночните и правните експерти и информациите што му беа достапни на Раководството во врска со трансакциите предмет на Финалниот извештај, беше идентификуван износ од МКД 248.379 илјади како потенцијално даночно влијание (заедно со поврзаната казнена камата) заклучно со 31 декември 2009 што произлегува од трансакциите спроведени од страна на Друштвото и неговата подружница коишто се предмет на Финалниот извештај. Во 2010 година идентификуваниот износ во врска со потенцијалното даночно влијание (заедно со поврзаната казнена камата) изнесуваше МКД 261.834 илјади од кои МКД 227.972 денари илјади кои се однесуваа на Друштвото беа исплатени во 2010 година согласно извршна одлука, издадена од страна на Управата за јавни приходи. Во Подружницата, заклучно со 31 декември 2011 сумата за идентификуваното потенцијално даночно влијание (заедно со поврзаната затезна камата) изнесува МКД 36.019 илјади. Исто така, вредноста на еден договор од МКД 105.147 илјади капитализирана во рамките на сопствените акции беше корегирана во консолидираната годишна сметка за 2009 година како да овие плаќања биле прикажани како трошок во 2006 година наместо како капитализирани во рамките на сопствените акции како што беше првично известно. Другите договори што се идентификувани во Финалниот извештај и извештаите изготвени од даночните и правните експерти во врска со трансакциите извршени од страна на Друштвото и неговата подружница биле прикажани како трошок во поврзаните периоди (2001-2007 година).

Во мај 2008 година, Министерството за внатрешни работи („МВР“) на Република Македонија („РМ“) до Друштвото поднесе официјално писмено барање за информации и документација во однос на одредени плаќања за консултантски услуги и авансна дивиденда, како и одредени набавки и договори. Во јуни 2008 година, Друштвото достави копии од побараните документи. Во истиот период, Т-Мобиле Македонија исто така доби слични барања за доставување на одредена документација до Министерството за внатрешни работи на РМ којашто беше уредно доставена.

Во октомври 2008 година, Истражниот судија од Основниот суд Скопје 1 – Скопје (кривичен суд) му издаде официјален писмен налог на Друштвото да предаде одредена оригинална документација. Подоцна, во октомври 2008

Белешки кон консолидираната годишна сметка

година, Друштвото официјално и лично ја предаде побараната документација. Од МВР беа доставени дополнителни писмени барања, при што Друштвото ја обезбеди побараната документација.

Врз основа на јавни информации достапни од 10 декември 2008 година имаме сознанија дека Одделот за организиран криминал при МВР ги предал досиејата на канцеларијата на Основното јавно обвинителство за организиран криминал и корупција со предлог да се покрене кривична постапка против Атила Сендреи (поранешен Главен извршен директор на Македонски Телеком АД - Скопје), Ролф Плат (поранешен Главен финансиски директор на Македонски Телеком АД - Скопје), Михаил Кефалојанис (поранешен член на Одборот на директори во Каменимост и поранешен член на одборот на директори во Телемакедонија) и Золтан Кишјухас (поранешен Главен извршен директор на Каменимост и поранешен неизвршен член на Одборот на директори на Македонски Телеком АД - Скопје) поради основано сомнение за извршено кривично дело. За овие лица се предлага да бидат обвинети за „злоупотреба на службена должност и овластувања“ на нивните позиции во Македонски Телеком АД - Скопје преку склучување на договори за консултантски услуги во однос на коишто немало намера ниту пак потреба од какви било услуги за возврат.

Основниот суд Скопје 1 во Скопје, Истражен оддел за организиран криминал достави покана до Друштвото во врска со кривичните пријави против претходно наведените лица и побара изјава дали Друштвото претрпело какви било штети како резултат на наведените договори за консултантски услуги.

По неколку одложувања на судското рочиште за истражната постапка што се води при Основниот Суд Скопје 1 Скопје, на рочиштето одржано на 13 април 2009 година, претставниците на Македонски Телеком АД - Скопје го презентираа ставот на Друштвото дека земајќи ја предвид тековната независна интерна истрага спроведувана од страна на White&Case, а одобрена од страна на Одборот на директори на Друштвото, прерано е да се најави каква било штета којашто би можела да биде причинета со спроведувањето на наведените договори или во врска со нив. На 11 мај 2010 година беше изведена експертиза и експерти од Министерството за правда на Република Македонија - Канцеларија за судска експертиза - Скопје, побара дополнителни документи од страна на Друштвото со цел да се подготви експертизата. Експертите побараа дополнителни информации во врска со одредени договори склучени во 2005 и 2006 година, и поврзаните фактури. На 1 ноември 2010 година Друштвото ги собра и достави бараните информации/документи до Канцеларија за судска експертиза.

На 14 март 2011 година, од Основниот суд Скопје 1 Друштвото доби примерок од документот „Наод и мислење“, од ноември 2010 година, издаден од Бирото за судско вештачење на Основниот суд Скопје 1 како резултат од вештачењето. Документот „Наод и мислење“ се однесува на и содржи заклучоци за пет договори склучени со Чаптекс и Космотелко во 2005 и 2006 година, а кои претходно биле разгледани од страна на Одборот за ревизија на Маѓар Телеком. Во документот „Наод и мислење“ се заклучува дека, врз основа на овие договори биле направени издатоци во износ од 3,975 милиони евра од страна на Друштвото и Каменимост кон Чаптекс „без доказ за извршени услуги“; соодветно, акционерите на Друштвото и Каменимост, пропорционално на нивниот акционерски удел, претрпеле штети во погоре наведениот вкупен износ како резултат на намалените средства за плаќање на дивиденда во 2005 и 2006 година.

Врз основа на јавно достапните информации имаме сознание дека јавниот обвинител во 2011 година поднел обвинителен акт против г-дин Сендреи, г-дин Кишјухас и г-дин Плат, но не и против г-дин Кефалојанис. Судското рочиште се одржа на крајот на 2011 година, но беше одложено бидејќи судот не можеше да го обезбеди присуството на ниту еден од обвинетите. Друштвото, како оштетена страна во овој случај, нема добиено официјална судска покана за рочиштето.

Според прашањата поставени од страна на истражниот судија би можело да се заклучи дека јавниот обвинител го ословува Друштвото како оштетена страна од дејствијата на обвинетите. Сепак, врз основа на содржината на налогот за вештачење издаден од истражниот судија, и врз база на вештачењето, може да се заклучи дека сега оштетени страни се акционерите на Друштвото (Каменимост АД Скопје, Република Македонија и малцинските акционери), а оттука и државниот буџет, бидејќи Република Македонија е акционер во Друштвото. Поради тоа, јавниот обвинител треба да појасни кој се смета за оштетена страна во овој конкретен случај, што е од големо значење за позицијата на Друштвото во оваа постапка и за неговите понатамошни активности. Во моментот нема никакви индикации дека Друштвото може да се смета за одговорно и да му се наложи да плати пенали или парични казни за кривичната постапка којашто е иницирана против поединците.

Немаме сознанија за било какви информации како резултат на барања од било кое регулаторно тело или други надворешни страни, од кои би можеле да заклучиме дека консолидираната годишна сметка може да биде неточна, вклучувајќи го и ефектот од можни незаконски дејства.

Белешки кон консолидираната годишна сметка

2. ОСНОВА ЗА ИЗГОТВУВАЊЕ НА ГОДИШНАТА СМЕТКА

Оваа консолидирана годишна сметка, во сите материјални износи е подготвена во согласност со Законот за трговски друштва (објавен во Службен весник на РМ бр. 28/04, 84/05, 25/07, 87/08, 42/10 48/10 и 24/11) и Правилникот за водење сметководство (Службен весник на РМ бр. 159/2009 и 164/2010), кадешто беа објавени Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ), од МСФИ 1 до МСФИ 8, Меѓународните сметководствени стандарди (МСС) од МСС1 до МСС 41, Толкувањата на Комисијата за толкување на меѓународно финансиско известување (КТМФИ) од КТМФИ 1 до КТМФИ 17 и Толкувањата на Постојниот комитет за толкување ПКТ од ПКТ1 до ПКТ 32. МСФИ (вклучувајќи МСФИ1), претходно познати како МСС, беа иницијално објавени во Службен весник во 1997 година и оттогаш беа неколку пати ажурирани. Последното ажурирање беше во август 2010 година, во примена од 1 јануари 2011 година.

Годишната сметка е консолидирана годишна сметка и е прикажана во македонски денари.

Изготвувањето на консолидираната годишна сметка подразбира раководството да врши проценки и претпоставки кои влијаат врз прикажаните износи во консолидираната годишна сметка и белешките поврзани со неа. Деловите кои вклучуваат висок степен на претпоставки и комплексност или каде што проценките и претпоставките се значајни во однос на консолидираната годишна сметка се прикажани во белешка 4. Фактичките резултати може да се разликуваат од тие проценки.

3. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ

Основните сметководствени политики усвоени во подготвувањето на оваа консолидирана годишна сметка се прикажани подолу. Сметководствените политики се конзистентни со оние кои се применети во претходните години, освен ако не е поинаку наведено.

3.1. Трансакции во странска валута

3.1.1. Функционална и презентациска валута

Консолидираната годишната сметка е прикажана во македонски денари кој е функционална и презентациска валута на Друштвото.

3.1.2. Трансакции и салда

Трансакциите во странска валута се искажуваат во денари според курсот важечки на денот на трансакцијата. Монетарните средства и обврски искажани во странска валута на датумот на билансот на состојба се претвораат во денари според средниот курс важечки на денот на билансот на состојба, а приходите и расходите произлезени од оваа основа се признаваат во Билансот на успех (Финансиски приходи/расходи). Немонетарните средства и обврски искажани во странска валута се претвораат во денари според курсот важечки на денот на трансакцијата.

Девизните средства со кои што работи Групацијата се претежно евра (ЕУР) и американски долари (УСД).

Официјалните курсеви важечки на 31 декември 2011 и 2010 година беа како што следи:

	2011	2010
	MKD	MKD
1 УСД	47,53	46,31
1 ЕУР	61,51	61,51

3.2. Финансиски инструменти

Финансиски инструмент е било каков договор којшто предизвикува финансиско средство кај еден ентитет и финансиска обврска или сопственички инструмент кај друг ентитет.

Финансиските средства на Групацијата вклучуваат парични средства и еквиваленти на парични средства, депозити во банки, сопственички инструменти на други ентитети (расположливи за продажба и по објективна вредност преку добивката или загубата) и договорни права да прими парични средства (побарувања од купувачи и останати побарувања) или друго финансиско средство од друг ентитет.

Белешки кон консолидираната годишна сметка

Финансиските обврски на Групацијата вклучуваат обврски кои произлегуваат од договорните обврски да испорача парични средства или други финансиски средства на друг ентитет (недеривативни финансиски средства). Во основа, финансиските обврски вклучуваат обврски кон добавувачи и останати обврски.

3.2.1. Финансиски средства

Групацијата ги класификува финансиските средства во следниве категории:

- а) финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата
- б) заеми и побарувања
- в) финансиски средства расположливи за продажба

Класификацијата зависи од целите за коишто се стекнати овие средства. Раководството ја определува класификацијата на финансиските средства при иницијалното признавање.

Стандардните продажби и купувања на финансиски средства се признаваат на датумот на тргување, т.е. на датумот на кој Групацијата презело обврска за продажба или купување на средството. Инвестициите иницијално се признаваат по објективна вредност плус трансакциските трошоци за сите финансиски средства коишто не се прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата. Финансиските средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата иницијално се признаваат по објективна вредност, а трансакциските трошоци се признаваат како трошок во Билансот на успех.

На секој датум на билансот на состојба, Групацијата проценува дали има објективни докази дека финансиското средство е оштетено. Постојат објективни докази за оштетување доколку како резултат на настани на загуба што се случиле по првичното признавање на средството има влијание на проценетите идни парични текови на финансиското средство или група на финансиски средства кои можат со сигурност да се проценат.

Загубите од оштетување на финансиски средства се признаваат во Билансот на успех наспроти сметки за исправка за да се намали сегашната вредност се до депривација на финансиското средство, кога нето сегашната вредност (вклучувајќи и било какви загуби од оштетување) се депривира од Билансот на состојба. Добивките или загубите при депривацијата се пресметуваат како разлика помеѓу приливите од продажба и нето сегашната вредност којашто е депривација.

Финансиските средства престануваат да се признаваат (депривација) кога правото да се примаат парични приливи од инвестицијата е истечено или пренесено и Групацијата ги има пренесено значајните ризици и придобивки од сопственоста.

- (а) Финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата

Оваа категорија ги содржи оние финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата при нивното иницијално признавање. Финансиското средство е класификувано во оваа категорија доколку е така одредено од страна на раководството кое донесува одлуки за набавка и продажба врз основа на нивната објективна вредност во согласност со инвестиционата стратегија на Групацијата за чување на вложувањата во сопственото портфолио се до моментот на појавување на поволни пазарни услови за нивна продажба.

Финансиските средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата последователно се прикажуваат по објективна вредност. Добивките и загубите коишто произлегуваат од промената на објективната вредност на финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата, се признаваат во Билансот на успех (Финансиски приходи/расходи) во периодот во кој настануваат.

Приходот од дивиденди од финансиските средства по објективна вредност преку добивката или загубата, се признава во Билансот на успех кога е воспоставено правото на Групацијата да ја добие наплатата на истата и кога економските користи се веројатни.

- (б) Заеми и побарувања

Заемите и побарувањата се недеривативни финансиски средства со фиксни или детерминирани плаќања кои не котираат на активниот пазар. Тие се вклучени во обртни средства, со исклучок на оние чие доспевање е по 12 месеци, по датумот од билансот на состојба. Овие се класифицирани како нетековни средства.

Следниве ставки се вклучени во категоријата „заеми и побарувања“:

Белешки кон консолидираната годишна сметка

- парични средства и еквиваленти на паричните средства
- депозити во банки
- побарувања од купувачите
- останати побарувања
- заеми на вработени
- побарувања и заеми на трети лица

Заемите и побарувањата иницијално се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Парични средства и еквиваленти на паричните средства

Паричните средства и еквивалентите на паричните средства се состојат од средства во благајна, депозити по видување и останати краткорочни високо ликвидни инвестиции со рок на доспеаност од три месеци или помалку.

Доколку се случи исправка на парични средства и еквиваленти на паричните средства, истата ќе биде признаена во Билансот на успех (Финансиски расходи).

Побарувања од купувачите и останати побарувања

Побарувањата од купувачите и останатите побарувања иницијално се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка и намалени за исправка на вредноста заради оштетување. Исправката на вредност заради оштетување на побарувањата од купувачите и останатите побарувања се формира кога постојат објективни докази дека Групацијата нема да може да ги наплати сите доспеани износи согласно оригиналните услови на побарувањето. Значајните финансиски потешкотии на должникот, веројатноста дека ќе влезе во стечај или финансиска реорганизација и задоцнетото плаќање се сметаат за индикатори дека побарувањето е оштетено.

Доколку има објективни докази дека настанало оштетување на заеми и побарувања признаени по амортизирана вредност, износот на исправката на вредност се утврдува како разлика меѓу сегашната вредност на средството и сегашната вредност на предвидените идни парични текови (исклучувајќи ги идните кредитни загуби кои се уште не се случени) дисконтирани со оригиналната ефективна каматна стапка на финансиското средство (т.е. ефективната каматна стапка пресметана на иницијалното признавање). Сегашната вредност на средството е намалена со користење на сметка за исправка, а износот на загубата е признаен во Билансот на успех (Расходи од работењето - Вредносно усогласување на тековни средства).

Политиката на Групацијата за групна проценка за оштетување се базира на старосната структура на побарувањата поради големиот број од релативно слични видови на купувачи.

За најголемите купувачи и странските купувачи, како и за купувачи кои се во процес на ликвидација или стечај, исправката е пресметана на индивидуална основа. Во 2011 година Групацијата изврши детална анализа на портфолијата на купувачи, и во индивидуалното вреднување ги вклучи исто така и корисниците на интерконекциски услуги. Индивидуално вреднување исто така се врши во специјални околности.

Кога побарувањето од купувачот е ненаплатливо, се опишува во Билансот на Успех (Вредносно усогласување на тековните средства) со паралелно ослободување на кумулираната исправка на сметката за исправка на побарувањата од купувачите. Последователните враќања на износите претходно опишани се признаваат како приход во Билансот на успех.

Доколку во некој последователен период износот на оштетувањето се намали и тоа намалување објективно може да се поврзе со настан кој настанал после признавањето на оштетувањето (како на пример подобрување во кредитниот рејтинг на должникот), претходно признаената загуба ќе биде вратена со корекција на сметката за исправка на побарувањата. Сегашната вредност на финансиското средство на датумот на кој се враќа загубата не смее да ја надмине амортизираната вредност која би била пресметана доколку оштетувањето не било признаено. Вредноста на вратената загуба ќе биде признаена во Билансот на успех како намалување на Расходите од работењето (Вредносно усогласување на тековните средства).

Износите кои се должат кон и побаруваат од другите мрежни оператори се прикажани на нето основа во случаите каде постои право за пребивање и износите се подмируваат на нето основа (како на пример побарувањата и обврските поврзани со меѓународен сообраќај).

Белешки кон консолидираната годишна сметка

Заеми за вработени

Заемите за вработени иницијално се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Разликата помеѓу номиналната вредност на дадените кредити и иницијалната објективна вредност на заемите за вработени се признава како однапред платени бенефиции на вработени. Каматите од дадените заеми пресметани по методот на ефективна камата се признаваат како финансиски приходи, додека однапред платените бенефиции на вработените се амортизираат како Останати трошоци за вработените во Билансот на успех, рамномерно за времетраењето на заемот.

Загубите од исправката на заемите за вработени, доколку се случат, се признаваат во Билансот на успех (Останати трошоци за вработените).

(в) Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се недеривативи кои се или одредени во оваа категорија или не се класифицирани во некоја од другите категории. Тие се вклучени во нетековните средства освен ако раководството има намера да ги продаде финансиските средства во рок од 12 месеци од датумот на билансот на состојба. Стекнувањето и продажбата на финансиските средства се признаваат на денот на тргувањето - датумот на кој Групацијата се обврзува да купи или продаде некое средство.

По иницијалното признавање, сите расположливи средства за продажба се мерат по објективна вредност со исклучок на некој инструмент кој што не е котиран на активниот пазар и чија што објективна вредност не може реално да се измери и во тој случај истиот се прикажува по набавна вредност, вклучувајќи ги трансакциските трошоци намалени за трошоците на оштетувањето. Намерата на Групацијата е да ги отуѓи овие средства кога ќе се појават поволни услови на пазарот за нивна продажба. Промените на објективната вредност на финансиските средства кои се класификувани како расположливи за продажба се признаваат во капиталот. Кога финансиските средства, класификувани како расположливи за продажба ќе се продадат или ќе претрпат оштетување, акумулираната објективна вредност, признаена во капиталот, се вклучува во Билансот на успех, како добивка или загуба од вложувања во хартии од вредност.

Групацијата оценува на секој датум на билансот на состојба дали има објективен доказ дека финансиското средство е оштетено. Објективен доказ за оштетување има, кога како резултат на настани на загуба кои се случиле по иницијалното признавање на средството има влијание врз проценетите идни парични текови на финансиските средства или групата на финансиски средства кои можат со сигурност да се проценат.

Доколку постои таков доказ за финансиски средства расположливи за продажба, кумулативната нереализирана добивка (доколку постои) е рекласифицирана од Извештајот за сеопфатна добивка во Билансот на успех и секоја останата разлика е исто така признаена во Билансот на успех (Финансиски приходи). Загубите поради оштетување признаени во Билансот на успех за капитални инструменти не се признаваат повторно преку Билансот на успех.

Доколку средствата расположливи за продажба се продадени или откупени, и поради тоа депризнаени, корекцијата на објективната вредност акумулирана во капитал е рекласифицирана од Извештајот за сеопфатна добивка во Билансот на успех (Финансиски приход).

3.2.2. Финансиски обврски

Обврски кон добавувачи и останати обврски

Обврските кон добавувачи и останати обврски (вклучувајќи ги и проценките) иницијално се признаваат по објективна вредност, а последователно се мерат по амортизирана вредност користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Заради краткиот рок на доспевање, сметководствената вредност на обврските кон добавувачи и останатите обврски е приближна на нивната објективна вредност.

3.3. Залихи

Залихите се искажуваат по вредност пониска од набавната или нето пазарна вредност. Нето пазарната вредност е проценета продажна цена во нормални услови на делување, намалена за проценетите трошоци за продажба.

Белешки кон консолидираната годишна сметка

Набавната вредност на залихите се евидентира според принципот просечни цени и ги вклучуваат трошоците настанати за нивна набавка и доведување на постојната состојба и локација.

Телефонските апарати врзани во промотивни активности, често се продаваат по пониска од набавната вредност за целите на добивање на нови претплатници со обврзувачки период за користење на услугата. Таквите загуби од продажба на опрема се евидентираат само при настанување на продажбата, бидејќи истите се продадени како дел од профитабилен договор за услуги со купувачот и доколку номиналната продажна цена е повисока од набавната вредност на телефонот. Доколку номиналната продажна цена е пониска од набавната, разликата веднаш се признава како исправка.

Загубите од исправката на залихите се признаваат како Расходи од работењето (Вредносно усогласување на тековни средства).

3.4. Нетековни средства наменети за продажба

Средствата се класифицираат како средства наменети за продажба доколку повеќе не се потребни за идното работење на Групацијата, доколку се идентификувани за продажба и се очекува дека ќе бидат продадени во наредните 12 месеци. Овие средства се прикажани по пониска од сегашната вредност или објективната вредност намалена за трошоците за продажба. Амортизацијата престанува да се пресметува од денот кога средствата добиваат статус на средства наменети за продажба. Кога средствата се означени за продажба и утврдената објективна вредност е пониска од сегашната вредност, разликата се признава во Билансот на успех (Амортизација) како загуба од оштетување.

3.5. Материјални средства

Материјалните средства се прикажуваат по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите од оштетување (види белешка 3.7).

Набавната вредност на материјалните средства се состои од набавната цена, вклучувајќи ја увозната царина и неповратните даноци за набавка, намалена за трговските попусти и работи и сите директни трошоци направени за средството да се доведе на локација и во услови неопходни за средството да биде способно за употреба на начин кој е одреден од раководството. Иницијалната проценка на трошоците за демонтирање и отстранување на средството како и за обновување на просторот (реставрација) на кој средството е лоцирано исто така се вклучени во набавната вредност ако стекнатата обврска може да биде признаена како резервирање согласно МСС 37- Резервирања, неизвесни обврски и неизвесни средства.

Во 2011 година, беше донесен Закон за постапување со нелегално изградени објекти, според кој Подружницата ќе има одредени издатоци поврзани со добивање на целосна документација за базните станици во согласност со применливите закони во Република Македонија. Групацијата ќе ги капитализира овие издатоци при нивното настанување. Нема вакви издатоци во 2011 година.

Набавната вредност на сопствено изградените средства ги вклучува трошоците за материјали и директна работна рака.

Ставките на материјалните средства се ревалоризираат на крајот на годината со примена на официјалните коефициенти на пораст на индексот на цените на основните индустриски производи. Таквите коефициенти се применуваат на набавната вредност или на најскорешната проценка и на акумулираната амортизација за нивната вредност да биде приближна на трошокот за нивна замена. Нето ефектот на ревалоризацијата на материјалните средства се евидентира во корист на ревалоризационата резерва. Последна ревалоризација беше извршена во 2000 година.

Последователни издатоци се вклучени во сегашната вредност на средството, или се признаени како посебно средство, единствено кога е веројатно дека идните економски користи поврзани со средството ќе се прелеат во Групацијата и кога трошокот на средството може да биде измерен веродостојно. Сегашната вредност на заменетиот дел се отпишува. Сите останати издатоци се признаваат во Билансот на успех како трошоци во периодот кога настануваат.

Кога средствата се расходуваат, набавната вредност и акумулираната амортизација се тргаат од сметководствената евиденција и загубата се признава во Билансот за успех како Останати расходи од работењето.

Белешки кон консолидираната годишна сметка

Кога средствата се продадени, набавната вредност и акумулираната амортизација се тргаат од сметководствената евиденција и добивката или загубата определена со споредување на приливот со сегашната вредност се признава во Билансот на успех (Останати приходи/Останати расходи од работењето, соодветно).

Амортизацијата на материјалните средства се признава во Билансот на успех на праволиниска основа во текот на проценетиот корисен век на траење на материјалните средства. На материјалните средства не им се пресметува амортизација се до моментот кога стануваат расположливи за употреба. Земјиштето не се амортизира. Корисниот век на материјалните средства и остатокот на вредноста се ревидира, и се коригира ако е потребно, најмалку еднаш годишно. За повеќе детали околу влијанието на последната ревизија на корисниот век на групите на материјалните средства (види белешка 8).

Проценетиот корисен век на материјалните средства е како што следи:

	2011	2010
	Години	Години
Згради	20-40	10-40
Надземни и кабелски линии	20-25	10
Телефонски централи	10	4
Базни станици	10	4
Компјутери	4	4
Мебел и друга канцелариска опрема	4-10	5
Возила	4-10	4
Останато	2-15	4-10

3.6. Нематеријални средства

Нематеријалните средства набавени од Групацијата се искажани по набавна вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите од оштетување (види белешка 3.7).

Ставките на нематеријалните средства се ревалоризираат на крајот на годината со примена на официјалните коефициенти на пораст на индексот на цените на индустриски производи. Таквите коефициенти се применуваат на набавната вредност или на најскорешната проценка и на акумулираната амортизација за нивната вредност да биде приближна на трошокот за нивна замена. Нето ефектот на ревалоризацијата на нематеријалните средства се евидентира во корист на ревалоризационата резерва. Последна ревалоризација беше извршена во 2000 година.

Последователните издатоци кај нематеријалните средства се капитализираат единствено кога ја зголемуваат идната економска корисност од нематеријалните средства содржани во специфични средства на кои што се однесуваат. Сите останати издатоци се третираат како трошоци во периодот кога настануваат.

Проценетиот корисен век е како што следи:

	2011	2010
	Години	Години
Софтвер и останати нематеријални средства	2-5	5
3G лиценца и 2G 1800 MHz лиценца	10	10

Амортизацијата на нематеријалните средства се признава во Билансот на успех на праволиниска основа во текот на проценетиот корисен век на траење на нематеријалните средства. Корисниот век на нематеријалните средства се ревидира, и се коригира ако е потребно, најмалку еднаш годишно.

При одредување дали одредено средство кое инкорпорира елементи и на материјално и на нематеријално средство треба да се евидентира според МСС 16 – Недвижност, постројки и опрема или како нематеријално средство според МСС 38 – Нематеријални средства, раководството користи проценка за да оцени кои елементи се позначајни и соодветно се признава истото.

3.7. Оштетување на материјални и нематеријалните средства

Средствата кои имаат неодреден век на користење не се предмет на амортизација и се тестирани годишно за оштетување.

Белешки кон консолидираната годишна сметка

Средствата кои се предмет на амортизација се проценуваат од оштетување кога постојат настани или промени во околностите кои индицираат дека нивната сегашна вредност не е иста со нивната надоместувачка вредност. Загубите од оштетување се признаваат за износите за кои сегашната вредност на средството го надминува неговиот надоместувачки износ. Надоместувачкиот износ претставува поголемиот износ од износот кој ја претставува реалната вредност на средството при продажба, намалена за трошоците и вредноста во употреба. За проценка на оштетување на средствата, истите се групираат на најниско можно ниво за кое може да се утврди независен паричен тек (cash-generating units - CGUs).

Загубите од оштетување се признаваат во Билансот на успех (Амортизација). Нефинансиските средства кои претрпеле оштетување се ревидираат еднаш годишно за да се утврди можното враќање на оштетување.

3.8. Резервирања и неизвесни обврски

Резервирањата се признаваат кога Групацијата има сегашна законска или конструктивна обврска како резултат на изминати настани и е веројатно дека ќе настане одлив на средства со цел да се подмири оваа обврска и кога е можно да се направи веродостојна проценка на износот на обврската.

Резервирањата се мерат и евидентираат како најдобра можна проценка на износот кој е потребен да се подмири сегашната обврска на датумот на билансот на состојба. Проценката може да се пресмета како пондериран просек од очекуваните потенцијални исходи или, исто така, може да биде еден исход со најголема веројатност. Резервирањата се признаваат Билансот на успех (Резервирања за ризици и трошоци).

За неизвесните обврски не се врши резервирање. Неизвесна обврска е можна обврска која произлегува од минат настан и чиешто постоење ќе биде потврдено само со случување или не-случување на еден или повеќе несигурни идни настани кои не се во целост под контрола на ентитетот, или сегашна обврска кој произлегува од минат настан но не е признаена бидејќи не е веројатно дека ќе има одлив на ресурси кои вклучуваат економски користи за исплата на таа обврска или не може да се направи веродостојна проценка на износот на обврската.

3.9. Акционерски капитал

Обичните акции, заедно со златната акција на Владата на РМ се класифицирани во акционерскиот капитал.

3.10. Сопствени акции

Кога Групацијата купува сопствени акции, износот кој е платен, кој ги вклучува и директните променливи трошоци (намалени за данок на добивка), е намален од запишаниот капитал на акционерите на Групацијата се додека акциите не се отповикани или повторно издадени. Кога сопствените акции се повторно издадени примениот надоместок (намален за било кои директно припишани променливи трошоци и поврзаниот ефект на данокот на добивка) се вклучува во капиталот кој се однесува на имателите на акции на Групацијата.

3.11. Законски резерви

Членките на Групацијата издвојуваат законска резерва која се формира по пат на издвојување од нето добивката. Оваа резерва се пресметува и издвојува како процент утврден со закон и не може да биде помал од 15% од добивката, се додека резервите не достигнат износ кој е еднаков на една петтина од основната главнина. Овие резерви се наменети за покривање на загуби и не се распределуваат на акционерите, освен во случај на банкротирање на членките на Групацијата.

3.12. Ревалоризациони резерви

Ревалоризационите резерви се однесуваат на материјални и нематеријалните средства и претставува кумулативен пораст на сегашната вредност користејќи ги официјалните коефициенти на пораст на индексот на цените на индустриски производи на денот на ревалоризацијата. Последната ревалоризација на материјалните и нематеријалните средства беше извршена во 2000 година.

Белешки кон консолидираната годишна сметка

3.13. Приходи

Приходите од дадени услуги и продажба на опрема (види белешка 13), се прикажани намалени за ДДВ, попусти и по елиминацијата на продажбата внатре во Групацијата. Приходите се признаваат кога износот на приходот може веродостојно да се измери, и кога е веројатно дека ќе настане прилив на идни економски користи во Групацијата и специфичните критериуми од МСС 18 за продажбата на производи и давањето на услуги се исполнети за давањето на секоја од услугите на Групацијата и продажбата на производи.

На купувачите на Групацијата им се доделуваат поени за лојалност (кредитни поени) врз основа на користењето на услугите на Групацијата, вклучувајќи го и навременото плаќање на фактурите. Наградите за лојалност можат да се акумулираат и искористат со цел да се остварат идни придобивки (пр. телефони, телекомуникациска опрема и сл.) од од операторите на Групацијата. Кога купувачите ќе ги заработат нивните кредитни поени, објективната вредност на заработените кредитни поени се одзема од фактурираниот приход на купувачот, и се признава во Одложен приход. При искористувањето (или истекувањето) на поените, одложениот приход се ослободува во приход како што купувачот го искористува (или откажува) неиспорачаниот елемент од пакетот.

Приходите од оперативен наем се признаваат на праволиниска основа во текот на периодот во кој се дава услугата

3.13.1. Приходи од фиксна и мобилна телефонија

Приходите произлегуваат од услуги дадени на претплатниците и останати трети лица кои ја користат телекомуникациската мрежа и од продажба на опрема.

Договорите со претплатниците типично вклучуваат продажба на опрема, претплата и реализиран говорен, интернет, податочен или мултимедијален сообраќај. Групацијата ги пресметува различните елементи на ваквите договори со цел да се прикажат како одделни приходи за цели на известување и признавањето на секој од овие приходи се врши користејќи го методот на остаточна вредност. Овие елементи се идентификувани и поделени, бидејќи истите имаат самостојна вредност и се продаваат и одделно освен во пакет. Затоа Групацијата признава приход за сите овие елементи користејќи го методот на остаточна вредност при што вредноста земена во предвид за алоцирање на поодделните елементи е еднаква на вкупната вредност земена во предвид минус објективната вредност на неискористените елементи.

Групацијата им овозможува на клиентите теснопојасен и широкопојасен пристап до нејзината фиксна, мобилна и телевизиска мрежа. Приходите од услуги се признаваат кога услугите се дадени во согласност со договорните одредби и услови. Приходите од сообраќај се признаваат според искористените минути и договорените надоместоци намалени за одобрените попусти, додека приходите од претплата и услуги со фиксен надомест се признаваат во периодот за кој се однесуваат.

Приходите и трошоците поврзани со продажба на телекомуникациска опрема и додатоци се признаваат кога производите се доставени, под услов да не постојат неисполнети обврски од страна на друштвото кои имаат влијание врз конечното прифаќање на договорот од страна на купувачот. Приходите од аудио текст услуги (говорни и неговорни) се признаани на бруто основа бидејќи обезбедувањето на овие услуги преку мрежата е одговорност на Групацијата, Групацијата ја утврдува цената на овие услуги и ги сноси значајните ризици од овие услуги, во спротивно се прикажани на нето основа.

Почнувајќи од 2011 година, како резултат на промените во локалното законодавство, Друштвото ги признава приходите од продажба на припејд картички при користењето на картичките или кога рокот на користење на картичката е поминат со неискористен сообраќај.

Трети лица кои се корисници на телекомуникациската мрежа ги вклучуваат други даватели на услуги и останати даватели на телекомуникациски услуги коишто ја користат мрежата за телефонски разговори. Овие приходи од големопродажен (влезен) сообраќај се признаваат во периодот на користење на мрежата. Дел од приходите најчесто се плаќаат на други оператори (интерконекциски) за употреба на нивните мрежи, каде што е применливо. Приходите и трошоците за овие телефонски разговори кои терминираат или транзитираат се прикажани на бруто основа во оваа консолидирана годишна сметка бидејќи Групацијата е основен снабдувач на овие услуги притоа користејќи ја сопствената мрежа и слободно дефинирајќи ги цените на услугите, и се признаани во периодот на користење на мрежата.

Белешки кон консолидираната годишна сметка

3.13.2. Приходи од интегрирани решенија и ИТ

Договорите за мрежни услуги се состојат од инсталација и управување со комуникациски мрежи на корисниците. Приходите од говорни и услуги за податоци кои произлегуваат од таквите договори се признаваат кога услугите се искористени од страна на корисникот.

Приходите од договори за интегрирани решенија кои бараат доставување на производи и/или услуги генерално се покриени со договори со фиксни цени и приходите се признаваат врз основа на процент на довршеност земајќи го предвид односот на направените трошоци за извршената работа во врска со договорот и проценетите вкупни трошоци од договорот.

Приходите од продажбата на хардвер се признаваат кога ризикот од сопственоста значително ќе се пренесе на корисникот, обезбедувајќи дека не постојат неисполнети обврски кои влијаат на конечното прифаќање на договорот од страна на корисникот. Било какви трошоци во однос на овие обврски се признаваат кога соодветниот приход е признаен.

Приходите од договори за изградба се евидентираат со употреба на метода на процент на довршеност. Степенот на довршеност се утврдува врз основа на трошоците направени до тој датум во однос на проценетите вкупни трошоци. Побарувањата од договори за изградба се класификуваат во Билансот на состојба како Побарувања од купувачи.

3.14. Бенефиции на вработените

3.14.1. Пензиски и останати краткорочни обврски кон вработените

Групацијата во текот на своето нормално работење врши исплати во корист на своите вработени за пензиско, здравствено и социјално осигурување како и персонален данок коишто се пресметуваат според важечките законски стапки кои се на сила во текот на годината врз основа на нивните бруто плати. Надоместокот за годишен одмор исто така се пресметува според локалното законодавство. Групацијата ги исплаќа овие придонеси кон државните и приватните фондови. Трошокот за овие исплати се прикажува на товар на Билансот на успех во истиот период како и трошокот за плата. Не е направено резервирање за надоместок за неискористен годишен одмор бидејќи согласно локалната законска регулатива, работодавачот е обврзан да обезбеди услови, а вработениот да го искористи годишниот одмор во рамките на една година. Ова исто така се применува како политика на Групацијата и во согласност со историските податоци вработените ги користат нивните годишни одмори во рамките на едногодишниот законски рок. Групацијата не работи со ни една друга пензиска програма или план за пост пензиски бенефиции и според тоа нема никаква обврска во однос на пензиите. Групацијата има законска обврска да им исплати на вработените две просечни плати во Република Македонија на денот на нивното пензионирање, за кои е призната соодветна обврска во консолидираната годишна сметка, мерена според сегашната вредност на две просечни плати заедно со корекциите вклучени во актуарската пресметка. Обврската за дефинираната корист се пресметува на годишно ниво од страна на независни актуари со користење на методот на кредитирање на проектирана единица. Сегашната вредност на обврската за дефинираната корист е определена со дисконтирање на проценетите идни парични одливи со користење на каматни стапки на високо квалитетни обврзници, кои се деноминирани во валута во која ќе бидат платени надоместоците. Исто така, Групацијата нема обврска да обезбедува понатамошни бенефиции на тековните и поранешните работници.

3.14.2. Бонус планови

Групацијата признава обврски и трошоци за бонуси земајќи ги предвид финансиските и оперативните резултати. Групацијата признава резервирања кога е обврзано со договор или кога има практика во минатото која резултирала во конструктивна обврска.

3.14.3. Користи поради прекин на вработувањето

Користите поради прекин на вработувањето се исплаќаат во случај кога престанува работниот однос на вработениот пред датумот на неговото нормално пензионирање, или доколку вработениот прифати доброволно прекинување на работниот однос во замена за овие користи. Групацијата ги признава користите поради прекин на вработувањето доколку престане работниот однос на вработените врз основа на детален формален план без можност за отповикување или во случај доколку Групацијата понуди опција на вработените за доброволно прекинување на работниот однос.

Белешки кон консолидираната годишна сметка

3.15. Маркетинг трошоци

Маркетинг трошоците се евидентираат кога ќе се случат. Маркетинг трошоците се прикажани во белешка 15.

3.16. Данок од добивка

Друштвата не треба да плаќаат данок на добивка на нивната добивка пред оданочување (заработена од 1 јануари 2009 година) додека таа добивка да се распредели во форма на дивиденда или во други форми на распределување на добивката. Доколку се исплати дивиденда, треба да се плати 10% данок на добивка во моментот на исплата на дивидендата, без оглед дали во парична или во непарична форма, на странски нерезидентни правни лица, и странски и домашни физички лица. Дивидендите исплатени на резидентни правни лица се изземени од плаќање данок. Освен на распределбата на дивиденди, данок се плаќа и на неоподбитните трошоците направени во таа фискална година, намалени за износот на даночното одобрување и други даночни олеснувања.

3.17. Наеми

3.17.1. Оперативен наем - Групацијата како наемодавател

Средствата дадени под наем на клиенти преку оперативни наеми се вклучени во материјалните средства во Билансот на состојба. Тие се амортизираат во текот на нивниот корисен век на конзистентна основа со слични основни средства. Приходите од наем се признаваат на праволиниска основа за време на траење на наемот.

3.17.2. Оперативен наем - Групацијата како наемател

Трошоците кои произлегуваат од оперативен наем се признаваат во Билансот на успех на праволиниска основа за време на траење на наемот.

3.18. Заработувачка по акција

Заработувачка по акција се пресметува со делење на добивката кој се однесува на имателите на акции на Друштвото за периодот со просечниот број на важечки обични акции.

3.19. Дистрибуција на дивиденда

Дивидендите се признаваат како обврска, при што се намалува капиталот, во консолидираната годишна сметка на Друштвото во периодот кога се одобрени од страна на акционерите на Друштвото.

4. ЗНАЧАЈНИ СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПРОЦЕНКИ И ПРЕТПОСТАВКИ

Групацијата прави проценки и претпоставки што се однесуваат на иднината. Проценките и мислењата континуирано се вреднувани и се базираат на минато искуство и други фактори, вклучувајќи ги очекувањата за идни настани за кои што се верува дека се разумни под соодветните услови. Најзначајните проценки и претпоставки се обелоденети подолу.

4.1. Корисен век на средствата

Определувањето на корисниот век на средствата се базира на историското искуство со слични средства, како и на очекуваниот технолошки развој и промените во пошироките економски или индустриски фактори. Соодветноста на проценетиот корисен век се ревидира на годишна основа или секогаш кога се појавуваат индикации за значајни промени во дадените претпоставки. Веруваме дека сметководствените проценки поврзани со одредувањето на корисниот век на средствата се значајни сметководствени проценки земајќи го предвид тоа дека вклучуваат претпоставки за технолошкиот развој во иновативна индустрија и во голем дел зависат од инвестиционите планови на Групацијата. Понатаму, поради тоа што корисниот век на материјалните и нематеријалните средства во рамките на вкупните средства е значителен, влијанието на било кои промени во оценките може да биде материјално за нашите финансиски позиции и резултати од работењето. Пример, кога Групацијата би го намалило просечниот корисен век на материјалните и нематеријалните средства за 10%, тоа би резултирало во зголемување на годишниот трошок за

Белешки кон консолидираната годишна сметка

амортизација во приближен износ од МКД 273.035.822 (2010: МКД 349.835.020). Види белешка 7 и 8 за промените направени во корисниот век во годините за кои се известува.

Групацијата постојано воведува нови услуги и платформи вклучувајќи, но не и ограничувајќи се на Универзален мобилен телекомуникациски систем (UMTS) базиран на широкопојасни услуги во мобилните комуникации како и поставување на оптички кабли. Во случај на воведување на вакви нови услуги, Групацијата спроведува ревизија на корисниот век на веќе постоечките платформи, но во најголемиот број случаи овие сервиси се дизајнирани да коегзистираат со старите платформи, без да предизвикаат промени кај новите технологии. Последователно, корисниот век на постарите платформи вообичаено не треба да се скратува.

Во 2011 година Групацијата започна голем проект за модернизација на радио пристапната мрежа во подружницата. Групацијата спроведе ревизија на векот на траење на поединечните поврзани средства, која генерално резултираше со скратување на нивниот век на користење.

4.2. Можни оштетувања на материјални и нематеријалните средства

Ние го проценуваме оштетувањето на препознатливи материјални и нематеријални средства секогаш кога постои причина за верување дека сегашната вредност значително ја надминува надоместувачката вредност и таму каде што се очекува оштетување на вредноста. Надоместувачката вредност се добива по пат на пресметка, при која се користи широк спектар на претпоставки и фактори кои влијаат на истите. Покрај другото, ги земаме во предвид идните приходи и расходи, технолошката застареност, дисконтинуитет во услугите и други промени на околности кои можат да доведат до оштетување. Доколку оштетувањето е утврдено со методот на употребна вредност, се утврдува и објективна вредност намалена за трошоци за продажба (ако може да се утврди), за да се утврди точниот износ на оштетувањето (ако постои). Земајќи предвид дека ова се врши врз основа на проценки и мислења, вредноста на можните оштетувања може да биде значително различна од онаа којашто е добиена по пат на овие калкулации. Раководството има извршено тестирање на оштетеноста базирано на проекцијата за десет години на паричните текови и стапката на постојан раст од 2% (2010: 2%) за да се утврди остаточната вредност после десет години. Групацијата во пресметката користи метод на објективна вредност намалена за трошоци за продажба. Дисконтната стапка која се користеше беше 9,39% (2010: 9,38%). Тестот не резултираше со загуби од оштетување.

4.3. Можни исправки на побарувања од купувачи и останати побарувања

Ние пресметуваме исправка на вредност на спорни побарувања базирајќи се на проценетите загуби кои произлегуваат од неможноста на корисниците да ги извршат плаќањата. За најголемите купувачи, странските купувачи и за корисници кои се во постапки за стечај и ликвидација исправката е пресметана на индивидуална основа, додека за другите купувачи е пресметана на портфолио основа, која се базира на доспеаноста на побарувањата и минатото искуство со отпишување на побарувањата, кредитната способност на корисниците и неодамнешните промени на условите на плаќање (види белешка 3.2.1 (б)). Овие фактори се разгледуваат периодично, и кога е потребно се вршат промени во пресметката. Во 2011 година, Групацијата изврши детална анализа на портфолиото на клиенти и во индивидуалното вреднување ги вклучи и корисниците на интерконекциски услуги. Покрај тоа, Групацијата ја анализираше и природата на деловното работење (приватни корисници, деловни корисници, фиксна и мобилна линија и сл.) како и ефикасноста на наплатата, што резултираше во промени во пресметките и помала исправка на побарувањата од купувачи и останати побарувања во 2011 година. Ако финансиската состојба на нашите корисници се влошува, тековните отписи на побарувањата можат да бидат и повисоки од очекуваните и можат да го надминат нивото на исправки кои што се признаени досега (види белешка 6.1.2).

4.4. Резервирања

Резервирањата главно се базираат на проценка особено во правни спорови. Групацијата ја проценува веројатноста од настанување на негативен исход како резултат на минат настан, и доколку веројатноста за одлив на економски користи е оценета како поголема од 50%, Групацијата врши резервирање за целиот износ на обврската (види белешка 3.8). Бидејќи проценката на веројатноста се врши врз основа на претпоставки, во некои случаи проценката може да не биде во согласност со евентуалниот исход на случајот. Со цел да се утврди веројатноста од негативен исход, Групацијата користи внатрешни и надворешни правни совети.

Белешки кон консолидираната годишна сметка

4.5. Трошоци за стекнување на претплатници

Трошоците за стекнување на претплатници примарно вклучуваат загуби од продажба на опрема (приходите и трошоците се прикажани на бруто основа) и надоместоци платени на агенти за стекнување на претплатници. Агентите кои работат за Групацијата исто така трошат дел од нивните надоместоци за маркетинг на производите на Групацијата, додека определен дел од маркетинг трошоците на Групацијата треба да се сметаат како трошоци за стекнување на претплатници. Директните надоместоци наплатени од претплатниците за активирање или поврзување се маргинални во споредба со трошоците за стекнување. Овие приходи и трошоци се признаени кога претплатникот ќе биде приклучен на фиксната мрежа на Групацијата. Ваквите трошоци или приходи не се капитализирани или одложени. Овие трошоци за стекнување (загуби) се признати веднаш иако не се соодветно одделени од другите маркетинг трошоци.

5. ПРОМЕНА НА СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОЛИТИКИ И КОРЕКЦИИ НА ГРЕШКИ

Сметководствените политики се конзистентно употребувани во периодите прикажани во оваа консолидирана годишна сметка. Споредливите информации презентирани во оваа консолидирана годишна сметка се конзистентни со презентацијата во тековната година.

6. УПРАВУВАЊЕ СО ФИНАНСИСКИОТ РИЗИК

6.1. Финансиски фактори на ризик

Групацијата не применува сметководство за заштита од ризик на своите финансиски инструменти, сите добивки и загуби се признаваат во Билансот на успех, освен финансиските средства класифицирани како расположливи за продажба кои се признаваат во Извештај за сеопфатна добивка. Во основа Групацијата е изложена на кредитен ризик поврзан со нејзините финансиски средства и од движењето на курсевите, каматните стапки и пазарните цени, кои влијаат на нејзините средства и обврски. Управувањето со финансискиот ризик има за цел да ги ограничи овие пазарни ризици преку континуирани оперативни и финансиски активности.

Деталните објаснувања на ризиците, управувањето со истите како и сензитивните анализи се дадени подолу. Сензитивните анализи вклучуваат потенцијални промени во добивката пред оданочување. Потенцијалните влијанија кои се обелоденети (намалени за данокот) се исто така применливи на капиталот на Друштвото.

6.1.1. Пазарен ризик

Пазарниот ризик се дефинира како „ризик дека реалната вредност или вредноста или идните готовински текови на финансискиот инструмент ќе варираат како резултат на промени во пазарните цени” и вклучува каматен ризик, валутен ризик и други ценовни ризици.

Бидејќи голем дел од приходите и расходите на Групацијата се во денари, функционалната валута на Групацијата и сите ентитети во рамките на Групацијата е денарот, и како резултат на тоа целта на Групацијата е да се сведе на минимум нивото на финансиски ризик во поглед на денарот.

За презентирање на пазарните ризици, МСФИ 7 бара сензитивни анализи кои ги покажуваат ефектите од хипотетичните промени на релевантните варијабилни на ризикот врз добивката или загубата и акционерскиот капитал. Периодичните влијанија се утврдуваат со поврзување на хипотетичните промени во варијабилите на ризикот врз состојбата на финансиските инструменти на датумот на билансот на состојба. Состојбите на датумот на известување вообичаено се репрезентативни за годината, како целина, затоа влијанијата се пресметуваат со користење на состојбите на крајот на годината претпоставувајќи дека состојбите биле конзистентни во текот на периодот на известување. Методите и претпоставките кои се користат во сензитивните анализи се ажурирани да ја одразуваат тековната економска ситуација.

а) Валутен ризик

Функционална валута на Друштвото и Групацијата е македонскиот денар.

Изложеноста на валутен ризик е поврзана со поседување на депозити во банки кои се деноминирани во странска валута и од оперативни активности на приходи од и плаќања кон меѓународни телекомуникациски оператори како и издатоците за материјални и нематеријални средства коишто произлегуваат од обврски кон добавувачи од странски земји.

Белешки кон консолидираната годишна сметка

Девизната валута од која произлегува овој ризик првенствено е ЕУР. Групацијата користи парични депозити во странски валути претежно во ЕУР и парични депозити во МКД со девизна клаузула со цел заштита од странски валутен ризик во согласност со расположливите понуди на банките. Групацијата управува со изложеноста на ризик од курсни стапки преку одржување на повисок износ на депозити во ЕУР како докажана стабилна валута.

Сензитивната информација за валутниот ризик која се бара според МСФИ 7 е ограничена на ризиците коишто произлегуваат од финансиски инструменти изразени во валути кои се различни од функционалната валута во која се мерат.

Групацијата акумулираше повеќе готовина во ЕУР и УСД во споредба со нејзините трговски обврски во ЕУР и УСД. На 31 декември 2011 година, доколку МКД би било 1% (2010 година: 1%) послабо или посилено во споредба со ЕУР, добивката би била повисока или пониска за МКД 59.179.445 (2010: МКД 49.331.554) во нето билансот, соодветно. На 31 декември 2011 година, доколку МКД би бил 1% (2010 година: 1%) послаб или посилен во споредба со УСД, добивката би била повисока или пониска за МКД 903.547 (2010: МКД 687.068) во нето билансот, соодветно.

б) Каматен ризик

Каматниот ризик е ризик дека реалната вредност или идните готовински текови на финансискиот инструмент ќе варираат како резултат на промени во каматните стапки на пазарот.

Промената во каматните стапки и каматните маргини можат да влијаат врз финансиските трошоци и повратот на финансиските инвестиции.

Каматниот ризик и ризикот од приносот на инвестицијата се од секундарна важност споредено со сигурносните цели и целите за ликвидноста опишани погоре. Групацијата го минимизира каматниот ризик преку дефинирање на фиксни каматни стапки во периодот на валидност на определени финансиски инвестиции. Од друга страна, орочените депозити можат да бидат предвреме повлечени бидејќи договорите содржат одредба дека банката ќе пресмета и исплати камата по каматна стапка која е важечка на најблискиот период на доспевање на депозитот и во согласност со каматната стапка наведена во понудата.

Доколку значајно се зголемат пазарните каматни стапки, депозитот може да биде повлечен и заменет со нов депозит со поповолни каматни стапки за Групацијата со најниски можни трошоци.

Инвестициите се ограничени на форми на финансиски инвестиции со релативно низок ризик во очекување на објективен принос во однос на претпоставениот ризик

Групацијата нема каматносни обврски, но има ризик од каматните стапки во поглед на паричните депозити во банки и заемите кон вработените. Групацијата нема политика за заштита од каматниот ризик. Промените кај пазарните каматни стапки влијае врз каматата добиена од депозитите во банки.

На 31 декември 2011 година, Групацијата имаше депозити во износ од МКД 9.019.550.719 (вклучувајќи и депозити по видување), при што пораст од 1% на пазарните каматни стапки ќе предизвика зголемување (*ceteris paribus*) на каматата која се добива од МКД 90.195.507 на годишно ниво, додека слично намалување би предизвикало исто такво намалување во добиената камата. На 31 декември 2010 година, Групацијата има депозити во износ од МКД 9.617.534.889 (вклучувајќи и депозити по видување), при што пораст од 1% на пазарните каматни стапки ќе предизвика зголемување (*ceteris paribus*) на каматата која се добива од приближно МКД 96.175.349 на годишно ниво додека слични намалувања ќе предизвикаат исти намалувања во каматата која се добива.

в) Друг ценовен ризик

Инвестициите на Групацијата се во акционерски капитал на други ентитети што јавно тргуваат на македонската берза, како на официјалниот така и на редовниот пазар. Раководството постојано го следи портфолиото на инвестициите во акционерски капитал врз основа на фундаментални и технички анализи на акциите. Сите одлуки за купување и продавање ги одобруваат соодветните тела на Друштвото. Во согласност со стратегијата на Групацијата, инвестициите во рамките на портфолиото се чуваат до моментот кога ќе се создадат поволни услови на пазарот за продажба на истите.

Како дел од презентирањето на пазарните ризици, МСФИ 7 исто така бара обелоденувања за тоа како хипотетичките промени во варијабилите на ризикот влијаат на цената на финансиските инструменти. На 31 декември 2011 година и 31 декември 2010 година Групацијата има инвестиции кои би можеле да бидат засегнати од варијабилите на ризикот како што се берзанските цени.

Белешки кон консолидираната годишна сметка

На 31 декември 2011 година Групацијата има МКД 54.082.342 инвестиции во акционерски капитал на други ентитети кои што јавно се тргуваат на македонската берза, при што пораст од 20% на пазарните цени би предизвикал (*ceteris paribus*) добивка од МКД 10.816.468, а слично намалување би предизвикало исто таква загуба во Билансот на успех. Износот на инвестиции во акционерски капитал на други ентитети кои јавно се тргуваат на македонската берза на 31 декември 2010 година изнесува МКД 65.125.353, при што пораст од 20% на пазарните цени би предизвикал (*ceteris paribus*) добивка од МКД 13.025.071, а слично намалување би предизвикало исто таква загуба во Билансот на успех.

6.1.2. Кредитен ризик

Кредитен ризик се дефинира како ризик дека една страна на финансиски инструмент ќе предизвика финансиска загуба за другата страна со тоа што нема да исполни одредена обврска.

Групацијата е изложено на кредитен ризик од своите оперативни активности и од одредени финансиски активности.

Ограничувањата на соработниците се одредуваат врз основа на доставените банкарски гаранции во согласност со пазарните услови на оние банки кои сакаат да издадат банкарска гаранција. Вкупниот износ на банкарските гаранции кои ќе бидат обезбедени треба да го покрие износот на проектираните слободни парични средства на Групацијата.

Во однос на финансиските активности трансакциите примарно се склучуваат со соработници (банки) кои имаат кредитен рејтинг од најмалку BBB+ (или еквивалентен кредитен рејтинг) или каде што соработникот има доставено банкарска гаранција каде што банката гарант треба да биде со кредитен рејтинг од BBB+ (или еквивалентен кредитен рејтинг).

Во случај кога расположливите средства на Групацијата го надминуваат вкупниот износ на добиени банкарски гаранции спомнати погоре, финансиското инвестирање на расположливите парични средства се врши во согласност со проценка на банкарскиот ризик базиран на CAEL методологијата како индиректен систем на оценување.

Одлуките за депонирање се прават врз основа на следните приоритети:

- Да се депонира во банки (банки со кои Дојче Телеком најчесто соработува, доколку е возможно) со обезбедена банкарска гаранција од банките со најдобар рејтинг и најдобар квалитет на банкарска гаранција.
- Да се депонира во банки со обезбедена банкарска гаранција од банки со понизок рејтинг и послаб квалитет на банкарската гаранција.
- Доколку вкупниот износ на депозити не може да се пласира во банки покриени со банкарска гаранција со најмалку BBB+ рејтинг (или еквивалентен кредитен рејтинг), тогаш депозитите ќе се пласираат во локални банки без банкарска гаранција. Во овој случај одредувањето на ограничувањата на соработниците по банки ќе бидат направени во согласност со CAEL методологијата (оцена на ризичните делови на банката – капитал, средства, добивка и ликвидност).

CAEL методологијата, во основа ги оценува финансиските показатели на банките кои се составен дел од четирите CAEL компоненти - Капитал, Средства, Добивка и Ликвидност. Крајната оценка на банките (на скала од 1 до 5) е поврзана со работењето и перформансите на банките за анализираниот период. Политика на Групацијата е да инвестира во банки чија конечна оценка варира во рамките на следниве 3 ранга:

A - Банки со оцена од 1,84 до 2,45 – инвестиции кои не надминуваат 80% од акционерскиот капитал на банката

B - Банки со оцена од 2,46 до 3,07 – инвестиции кои не надминуваат 70% од акционерскиот капитал на банката

C - Банки со оцена од 3,08 до 3,69 – инвестиции кои не надминуваат 60% од акционерскиот капитал на банката

Процесот на управување со кредитни ризици од оперативни активности вклучува превентивни мерки како што се проверка на кредитбилитет и превентивни забрани, корективни мерки во текот на законските односи како на пример активности за опоменување и исклучување, соработка со агенции за наплата и наплата по законски односи како што се процеси на оптужување, судски постапки, вклучување на извршната единица и факторинг. Задоцнетите плаќања се следат преку постапка за проследување на долг врз основа на видот на корисникот, кредитната класа и износот на долгот.

Белешки кон консолидираната годишна сметка

Кредитниот ризик се контролира преку проверка на кредибилитет - што утврдува дека корисникот нема долг и кредитната вредност на корисникот и преку превентивни забрани - што го утврдува кредитниот лимит врз основа на претходните приходи од сообраќај генерирани од корисникот.

Групацијата нема значајна концентрација на кредитен ризик кон поединечна странка или кон група на странки кои имаат слични карактеристики.

Процедурите на Групацијата обезбедуваат на перманентна основа дека продажбата се извршува на корисници со соодветна кредитна историја и дека не се надминува лимитот за изложување на кредитен ризик.

Максималната изложеност на кредитниот ризик е презентирана преку сегашната вредност на финансиските средства во Билансот на успех. Последователно на тоа, Групацијата смета дека нејзината максимална изложеност на кредитен ризик е претставена со износот на побарувањата намалени за исправката на вредноста признаена на денот на билансот на состојба.

Следнава табела ја претставува изложеноста на кредитен ризик на Групацијата во 2011 и 2010 година:

Во денари	2011	2010
Депозити во банки	7.943.759.788	8.206.265.209
Парични средства и еквиваленти на парични средства	1.075.790.931	1.411.269.680
Побарувања од купувачи – домашни	2.508.974.616	2.761.197.882
Побарувања од купувачи – странски	125.374.151	93.680.823
Побарувања од вработените (вклучувајќи ги заемите) и останати побарувања	147.734.126	135.529.930
Побарувања од поврзани страни	346.800.304	198.785.232
	<u>12.148.433.916</u>	<u>12.806.728.756</u>

Парични средства и еквиваленти на парични средства во табелата погоре ја исклучува благајната за која не постои кредитен ризик.

Најголемата вредност на депозит во 2011 година е МКД 1.383.862.500 деноминирани во ЕУР 22.500.000 (2010: МКД 1.383.862.000). Дополнително Групацијата има депозити во 4 домашни банки (2010: 5 домашни банки).

6.1.3. Ризик за ликвидност

Ризикот за ликвидност е ризик дека Групацијата може да наиде на тешкотии за подмирување на обврските поврзани со финансиските обврски.

Ризик за ликвидност се дефинира како ризик дека Групацијата нема да биде во можност навремено да ги подмири или исполни своите обврски.

Инвестициското портфолио ќе остане доволно ликвидно со цел да се задоволат сите оперативни барања кои можат разумно да се предвидат. Ова е постигнато со структурирање на портфолиото така да финансиските инструменти доспеваат истовремено со потребата од парични средства за задоволување на предвидените потреби.

Политика на Групацијата е да одржува вишок на парични средства и еквиваленти на паричните средства за подмирување на обврските во догледна иднина. Секој вишок на парични средства е депониран во комерцијалните банки.

Процесот за управување со ликвидноста на Групацијата вклучува предвидување на готовинските текови од главните валути и разгледување на нивото на потребните ликвидни средства земајќи ги предвид податоците од бизнис планот, наплатите и одливот. Месечните, полугодишните и годишните парични проекции се изготвуваат и ажурираат на дневна основа од страна на Секторот за управување со готовина.

6.2. Управување со капитални ризици

Целите на Групацијата при управување со капиталот е да се заштити способноста на Групацијата да работи на континуирана основа со цел да обезбеди поврат за акционерите и бенефиции за другите заинтересирани страни и да одржува оптимална структура на капитал со цел намалување на трошокот за капитал. Вкупниот капитал со кое што управува Друштвото на 31 декември 2011 година е МКД 17.686.513.154, според локалните општоприфатени сметководствени принципи (2010: МКД 17.470.435.399). Од овој износ МКД 9.583.887.733 (2010: МКД 9.583.887.733)

Белешки кон консолидираната годишна сметка

претставуваат акционерски капитал, додека МКД 1.916.777.547 (2010: МКД 1.916.777.547) претставуваат законски резерви, кои не се распределуваат (види белешка 3.11). Друштвото исто така има купено сопствени акции (види белешки 3.10 и 11.1). Трансакцијата е во согласност со локалните законски барања со стекнувањето на сопствените акции, да не се намали имотот на Друштвото под износот на основната главнина и резервите коишто, според закон или според статутот на Друштвото, не смеат да се користат за исплата на акционерите. Исто така, согласно локалните законски барања дивиденда може да биде исплатена на акционерите во износ којшто нема да ја надминува вкупно остварената добивка искажана со годишната сметка, зголемена за пренесената нераспределена добивка од претходните години или со резервите коишто можат да се распределуваат, односно кој ги надминуваат законските резерви и резервите определени со статутот на Друштвото. Друштвото е во согласност со сите законски барања кои се однесуваат на капиталот.

6.3. Проценка на објективна вредност

Паричните средства и еквивалентите на парични средства, побарувањата од купувачи и другите тековни финансиски средства се краткорочни. Поради ова, нивната сегашна вредност на денот на консолидираната годишна сметка е приближна на нивната објективна вредност.

Објективната вредност на Побарувањата по дадени долгорочни заеми, кои ги вклучуваат заемите на вработените, се определува користејќи техника на дисконтиран паричен тек.

Финансиските средства расположливи за продажба претставуваат акции вреднувани по објективна вредност.

Објективната вредност на јавно тргуваните финансиски средства прикажани по објективна вредност преку добивката или загубата се базира на објавената пазарна вредност на денот на билансот на состојба.

7. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

Во денари	Софтвер	3G лиценца	Останати средства	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност					
На 1 јануари 2011	6.898.797.227	736.649.281	186.911.885	49.347.019	7.871.705.412
Зголемувања	535.582.668	-	-	93.618.179	629.200.847
Намалување	(408.361.720)	-	-	-	(408.361.720)
Пренос од инвестициите во тек (види белешка 8)	225.753.217	-	-	(115.125.162)	110.628.055
На 31 декември 2011	<u>7.251.771.392</u>	<u>736.649.281</u>	<u>186.911.885</u>	<u>27.840.036</u>	<u>8.203.172.594</u>
Амортизација					
На 1 јануари 2011	4.861.612.393	115.343.329	186.276.206	-	5.163.231.928
Амортизација за годината	697.191.913	76.895.668	317.839	-	774.405.420
Намалување	(379.761.945)	-	-	-	(379.761.945)
На 31 декември 2011	<u>5.179.042.361</u>	<u>192.238.997</u>	<u>186.594.045</u>	<u>-</u>	<u>5.557.875.403</u>
Сегашна вредност					
На 1 јануари 2011	<u>2.037.184.834</u>	<u>621.305.952</u>	<u>635.679</u>	<u>49.347.019</u>	<u>2.708.473.484</u>
На 31 декември 2011	<u>2.072.729.031</u>	<u>544.410.284</u>	<u>317.840</u>	<u>27.840.036</u>	<u>2.645.297.191</u>

Белешки кон консолидираната годишна сметка

Во денари	Софтвер	3G лиценца	Останати средства	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност					
На 1 јануари 2010	6.227.845.275	736.649.281	230.933.561	21.219.674	7.216.647.791
Зголемувања	572.619.682	-	6.444.037	81.270.473	660.334.192
Намалувања	(21.646.792)	-	-	(11.490.728)	(33.137.520)
Пренос од инвестициите во тек (види белешка 8)	119.979.062	-	-	(41.652.400)	78.326.662
Трансфер меѓу категории на средства (види белешка 8)	-	-	(50.465.713)	-	(50.465.713)
На 31 декември 2010	<u>6.898.797.227</u>	<u>736.649.281</u>	<u>186.911.885</u>	<u>49.347.019</u>	<u>7.871.705.412</u>
Амортизација					
На 1 јануари 2010	4.133.135.751	38.447.776	210.510.288	-	4.382.093.815
Амортизација за годината	747.981.282	76.895.553	7.509.051	-	832.385.886
Намалувања	(19.504.640)	-	-	-	(19.504.640)
Трансфер меѓу категории на средства (види белешка 8)	-	-	(31.743.133)	-	(31.743.133)
На 31 декември 2010	<u>4.861.612.393</u>	<u>115.343.329</u>	<u>186.276.206</u>	<u>-</u>	<u>5.163.231.928</u>
Сегашна вредност					
На 1 јануари 2010	<u>2.094.709.524</u>	<u>698.201.505</u>	<u>20.423.273</u>	<u>21.219.674</u>	<u>2.834.553.976</u>
На 31 декември 2010	<u>2.037.184.834</u>	<u>621.305.952</u>	<u>635.679</u>	<u>49.347.019</u>	<u>2.708.473.484</u>

Во текот на 2011 година, беше направена сеопфатна ревизија на корисниот век на нематеријалните средства. Промената на корисниот век на нематеријалните средства беше направена земајќи ги во предвид технолошките промени, деловните плановите на Групацијата и дополнувањата и измените во локалната законска регулатива.

Ревизијата резултира со следната промена на првичниот тренд на амортизација во тековната и во годините што следат:

Во денари	2011	2012	2013	2014	После 2014
(Намалување) / зголемување на амортизацијата	<u>(39.137.823)</u>	<u>45.431.362</u>	<u>6.427.254</u>	<u>10.044.452</u>	<u>(22.765.245)</u>
	<u>(39.137.823)</u>	<u>45.431.362</u>	<u>6.427.254</u>	<u>10.044.452</u>	<u>(22.765.245)</u>

Белешки кон консолидираната годишна сметка

8. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА

Во денари	Земјиште	Згради	Постројки и друга опрема	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност					
На 1 јануари 2011	23.504.833	4.969.620.075	35.058.281.713	1.067.135.549	41.118.542.170
Зголемувања	989.762	22.872.385	1.191.944.692	342.061.895	1.557.868.734
Пренос од инвестиции во тек (види белешка 7)	-	6.770.042	703.041.976	(820.440.073)	(110.628.055)
Намалувања	-	(1.532.676)	(808.429.885)	-	(809.962.561)
Пренос во средства наменети за продажба	-	(811.264.490)	(90.618.809)	-	(901.883.299)
На 31 декември 2011	<u>24.494.595</u>	<u>4.186.465.336</u>	<u>36.054.219.687</u>	<u>588.757.371</u>	<u>40.853.936.989</u>
Амортизација					
На 1 јануари 2011	-	1.979.071.375	29.343.031.455	-	31.322.102.830
Амортизација за годината	-	257.877.974	1.425.039.007	-	1.682.916.981
Намалувања	-	(1.523.963)	(789.182.939)	-	(790.706.902)
Пренос во средства наменети за продажба	-	(175.772.916)	(88.870.580)	-	(264.643.496)
На 31 декември 2011	<u>-</u>	<u>2.059.652.470</u>	<u>29.890.016.943</u>	<u>-</u>	<u>31.949.669.413</u>
Сегашна вредност					
На 1 јануари 2011	<u>23.504.833</u>	<u>2.990.548.700</u>	<u>5.715.250.258</u>	<u>1.067.135.549</u>	<u>9.796.439.340</u>
На 31 декември 2011	<u>24.494.595</u>	<u>2.126.812.866</u>	<u>6.164.202.744</u>	<u>588.757.371</u>	<u>8.904.267.576</u>
Во денари					
	Земјиште	Згради	Постројки и друга опрема	Инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност					
На 1 јануари 2010	23.504.833	4.924.450.481	33.418.726.874	956.935.385	39.323.617.573
Зголемувања	-	48.603.372	1.675.534.469	1.036.012.048	2.760.149.889
Пренос од инвестиции во тек (види белешка 7)	-	2.427.382	827.893.536	(908.647.580)	(78.326.662)
Намалувања	-	(21.907.428)	(863.873.166)	(17.164.304)	(902.944.898)
Пренос во средства наменети за продажба	-	(34.419.445)	-	-	(34.419.445)
Трансфер меѓу категории на средства (види белешка 7)	-	50.465.713	-	-	50.465.713
На 31 декември 2010	<u>23.504.833</u>	<u>4.969.620.075</u>	<u>35.058.281.713</u>	<u>1.067.135.549</u>	<u>41.118.542.170</u>
Амортизација					
На 1 јануари 2010	-	1.819.444.822	28.041.130.984	-	29.860.575.806
Амортизација за годината	-	170.887.447	2.145.241.843	-	2.316.129.290
Намалувања	-	(10.400.039)	(843.341.372)	-	(853.741.411)
Пренос во средства наменети за продажба	-	(32.603.988)	-	-	(32.603.988)
Трансфер меѓу категории на средства (види белешка 7)	-	31.743.133	-	-	31.743.133
На 31 декември 2010	<u>-</u>	<u>1.979.071.375</u>	<u>29.343.031.455</u>	<u>-</u>	<u>31.322.102.830</u>
Сегашна вредност					
На 1 јануари 2011	<u>23.504.833</u>	<u>3.105.005.659</u>	<u>5.377.595.890</u>	<u>956.935.385</u>	<u>9.463.041.767</u>
На 31 декември 2011	<u>23.504.833</u>	<u>2.990.548.700</u>	<u>5.715.250.258</u>	<u>1.067.135.549</u>	<u>9.796.439.340</u>

Белешки кон консолидираната годишна сметка

Во текот на 2011 година, беше направена сеопфатна ревизија на корисниот век и остаточната вредност на материјалните средства. Промената на корисниот век на материјалните средства беше направена земајќи ги во предвид технолошките промени, деловните плановите на Групаацијата и дополнувањата и измените во локалната законска регулатива.

Ревизијата резултира со следната промена на првичниот тренд на амортизација во тековната и во годините што следат:

Во денари	2011	2012	2013	2014	После 2014
(Намалување)/зголемување на амортизацијата	(731.947.963)	(634.186.454)	(301.744.015)	22.164.308	1.501.017.988
	<u>(731.947.963)</u>	<u>(634.186.454)</u>	<u>(301.744.015)</u>	<u>22.164.308</u>	<u>1.501.017.988</u>

9. ПОБАРУВАЊА ОД КУПУВАЧИ

Во денари	2011	2010
Побарувања од купувачи во земјата	4.613.424.285	4.922.872.256
Побарувања од купувачи од странство	125.374.151	93.680.823
Вредносно усогласување на побарувањата	(2.104.449.669)	(2.161.674.374)
	<u>2.634.348.767</u>	<u>2.854.878.705</u>

10. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА

Во денари	2011	2010
Парични средства на денарски сметки	36.594.110	25.013.150
Девизна сметка	87.374.269	53.864.173
Парични средства во денарска благајна	41.489	159.372
Девизна благајна	7.237	1.995
	<u>124.017.105</u>	<u>79.038.690</u>

11. ОСНОВНА ГЛАВНИНА

Во денари		1 јануари 2011		%		Зголемување		Намалување		31 декември 2011		%	
Видови на акции	Сопственост												
Обични акции	Физички лица	201.161.100	2,10	-	(10.770.200)	190.390.900	1,99						
	Правни лица	5.087.841.700	53,09	10.770.200	-	5.098.611.900	53,20						
	Сопствени акции	958.387.800	10,00	-	-	958.387.800	10,00						
	Влада на РМ	3.336.487.400	34,81	-	-	3.336.487.400	34,81						
Приоритетни акции	Влада на РМ	9.733	0,00	-	-	9.733	0,00						
	Вкупно	<u>9.583.887.733</u>	<u>100,00</u>	<u>10.770.200</u>	<u>(10.770.200)</u>	<u>9.583.887.733</u>	<u>100,00</u>						
		1 јануари 2010		%		Зголемување		Намалување		31 декември 2010		%	
Обични акции	Физички лица	202.939.600	2,12	-	(1.778.500)	201.161.100	2,10						
	Правни лица	5.086.063.200	53,07	1.778.500	-	5.087.841.700	53,09						
	Сопствени акции	958.387.800	10,00	-	-	958.387.800	10,00						
	Влада на РМ	3.336.487.400	34,81	-	-	3.336.487.400	34,81						
Приоритетни акции	Влада на РМ	9.733	0,00	-	-	9.733	0,00						
	Вкупно	<u>9.583.887.733</u>	<u>100,00</u>	<u>1.778.500</u>	<u>(1.778.500)</u>	<u>9.583.887.733</u>	<u>100,00</u>						

Белешки кон консолидираната годишна сметка

11.1. Сопствени акции

Друштвото купи 9.583.878 од сопствените акции, што претставува 10% од неговите акции, преку Македонската берза на хартии од вредност во јуни 2006 година. Вкупната сума платена за откуп на овие акциите, без данок, изнесува МКД 3.843.504.722. Акциите се прикажани како откупени сопствени акции.

Како резултат на наодите на Истрагата, исплатите за еден консултантски договор беа депризнаени од Сопствени акции (види белешка 1.2.).

Износот на сопствени акции од МКД 3.738.357.351, (после депризнавањето), го намалува акционерскиот капитал на Друштвото. Друштвото има право дополнително повторно да ги издаде овие акции. Сите акции издадени од Друштвото се целосно платени.

12. КРАТКОРОЧНИ ОБВРСКИ СПРЕМА ДОБАВУВАЧИ

Во денари	2011	2010
Добавувачи во земјата	650.737.434	906.363.377
Добавувачи во странство	384.351.439	287.764.046
Добавувачи за нефактурирани стоки	288.523.060	595.007.479
	<u>1.323.611.933</u>	<u>1.789.134.902</u>

13. ПРИХОДИ ОД ПРОДАЖБА

Во денари	2011	2010
Приходи од продажба во земјата	13.255.673.563	14.508.637.108
Приходи од продажба во странство	1.878.984.114	1.872.806.763
	<u>15.134.657.677</u>	<u>16.381.443.871</u>

14. ОСТАНАТИ ПРИХОДИ

Во денари	2011	2010
Ослободувања на резервирања	180.243.664	295.362.476
Наплатени отпишани побарувања	131.182.741	44.284.876
Приходи од пенали од раскинати договори	120.519.158	174.688.580
Останати приходи	99.467.120	89.520.283
	<u>531.412.683</u>	<u>603.856.215</u>

Белешки кон консолидираната годишна сметка

15. УСЛУГИ СО КАРАКТЕР НА МАТЕРИЈАЛНИ ТРОШОЦИ И ОСТАНАТИ ТРОШОЦИ И РАСХОДИ

Во денари	2011	2010
Плаќања кон оператори	1.567.656.222	1.625.574.807
Маркетинг и донации	699.739.292	690.324.469
Услуги	514.348.933	571.502.596
Одржување	317.097.303	473.009.937
Подизведувачи	303.503.443	298.407.191
Такси, давачки и локални даноци	249.607.583	237.140.891
Исправка на вредноста побарувањата	185.259.000	305.418.953
Закупнини	131.477.611	118.997.887
Консултантски услуги	69.890.543	100.523.586
Останато	245.449.662	257.063.526
	<u>4.284.029.592</u>	<u>4.677.963.843</u>

16. ТРАНСАКЦИИ СО ПОВРЗАНИ СТРАНИ

Сите трансакции со поврзаните страни произлегуваат од тековното работење и нивната вредност материјално не се разликува од условите кои би преовладувале во пазарни услови.

Приходите и трошоците со поврзаните страни на Групацијата се следните:

Во денари	2011		2010	
	Приходи	Трошоци	Приходи	Трошоци
Magyar Telekom Group				
Magyar Telekom Plc	23.278.379	51.763.560	24.686.399	77.255.418
Telemakedonija AD	248.880	-	248.361	-
IQSYS Magyar Telekom	-	7.481.317	-	11.282.105
Novatel	3.437.900	-	2.696.207	151.864
Crnogorski Telekom	588.657	2.658.149	869.732	4.433.338
Origo Zrt	-	-	-	468.904
Deutsche Telekom Group				
Deutsche Telekom AG	1.475.953.526	274.133.394	1.335.640.994	264.830.653
Hrvatski Telekom	5.819.941	11.779.015	16.952.724	24.893.290
T-Systems	9.856.024	4.517.349	6.267.772	3.069.100
OTE Globe	19.711.333	32.173.329	18.846.816	16.047.301
Romtelekom	-	1.814.287	198.335	150.413
Detecon	-	5.359.112	-	25.874.263
Slovak Telekom	216.878	392.947	208.305	285.239
Polska Telefonja Cyfrowa	325.940	570.003	317.313	543.839
T-Mobile Czech Republic	447.972	1.214.894	449.572	1.268.751
T-Mobile Austria	4.871.503	6.101.689	5.468.611	6.080.203
Everything Everywhere Ltd	1.227.317	1.515.047	2.176.457	1.388.048
T-Mobile USA	444.342	1.684.868	565.104	1.484.443
T-Mobile Netherlands	1.281.622	1.359.709	1.078.172	1.575.515
T-Mobile International UK	-	802.928	-	948.275
Cosmo Bulgaria Mobile EAD	714.239	5.823.583	731.355	4.941.627
AMC Sh.a. Albanian Mobile Communications	735.351	5.426.769	690.353	4.953.183
Cosmote Romania Mobile Telecommunications	21.407	454.991	22.920	476.477
Cosmote S.A	3.055.535	14.874.055	2.641.328	13.354.145

Белешки кон консолидираната годишна сметка

Побарувањата и обврските со поврзаните страни на Групацјата се следните:

Во денари	2011		2010	
	Побарувања	Обврски	Побарувања	Обврски
Magyar Telekom Group				
Magyar Telekom Plc	5.566.613	38.548.934	2.210.421	56.278.661
Crnogorski Telekom	-	1.300.579	8.051.563	-
Telemakedonija AD	23.333	-	21.388	-
IQSYS Magyar Telekom	-	1.845.149	-	5.635.206
Novatel	565.477	488.965	367.308	1.552.592
Deutsche Telekom Group				
Deutsche Telekom AG	244.417.102	102.469.152	97.362.195	85.023.487
T-Systems	2.545.916	8.666.517	2.372.248	3.859.194
OTE Globe	7.608.066	11.180.871	924.715	-
Romtelekom	-	1.814.398	66.089	7.883.603
Detecon	-	535.243	-	8.421.018
Slovak Telekom	303.973	7.871.779	80.881	-
Hrvatski Telekom	-	2.828.791	-	2.804.846
Polska Telefonja Cyfrowa	-	445.894	-	339.374
T-Mobile Czech Republic	-	149.470	559.268	-
T-Mobile Austria	5.166.213	-	548.236	-
Everything Everywhere Ltd	-	3.823.392	-	1.000.737
T-Mobile USA	-	256.521	-	285.800
T-Mobile Netherlands	-	7.567.612	-	2.312.980
T-Mobile International UK	-	184.964	-	216.163
Cosmo Bulgaria Mobile EAD	25.689.674	-	24.073.166	-
AMC Sh.a. Albanian Mobile Communications	8.094.885	-	8.778.061	-
Cosmote Romania Mobile Telecommunications	830.317	-	752.880	-
Cosmote S.A	45.988.735	-	52.616.813	-
	<u>346.800.304</u>	<u>189.978.231</u>	<u>198.785.232</u>	<u>175.613.661</u>

17. ПОСЛЕДОВАТЕЛНИ НАСТАНИ

Нема настани после денот на изготвување на билансот на состојба кои ќе влијаат на билансот на успех или билансот на состојба за 2011 година.

Даниел Сас
Главен извршен директор

Славко Пројкоски
Главен директор за финансии